

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2022 30 stp
Fakultet for landskap og samfunn

Stikk UT!

Om tverrsektorielt samarbeid

Ida Haug Theodorsen
Folkehelsevitenskap

Forord

Denne masteroppgaven ble skrevet i løpet av år 2022 ved NMBU, som avslutter mine 4 år som student innen folkehelsevitenskap. Det har vært noen innholdsrike år for meg personlig, da det har kommet to nydelige gutter på denne tiden, som beriker livet mitt. Årene på NMBU har vært travle, men så lærerike og jeg er takknemlig for alle bekjentskap og kollokviegrupper som har hjulpet meg i å gjennomføre studiet. Jeg vil også takke min kjære forlovede, som har støttet meg gjennom reisen, og har troen på meg.

Til sist vil jeg takke veilederen min, Ruth Kjærsti Raanaas. Dette vet du, det kunne ikke gått uten deg.

August 2022

Ida Haug Theodorsen

Sammendrag

Friluftsliv er en form for utøvelse av fysisk aktivitet som kan utføres av alle, et såkalt lavterskeltilbud, og bidrar til forbedret livskvalitet i form av redusert stress og positive emosjoner. Politiske føringer for friluftsliv skal oppmuntre til utøvelse av friluftaktivitet for å fremme helse, der det foreslås samarbeid mellom ulike aktører og sektorer, også utenom kommunesektoren.

Denne oppgaven handler om tverrsektorielt samarbeid med utgangspunkt i caset Stikk UT!. Videre blir dette samarbeidet satt i et samskapingsperspektiv, med den hensikt å belyse hvordan samskaping kan gjøres i praksis, som etterlyses i forskningslitteraturen. Denne studien har blitt styrt av følgende forskningsspørsmål: Hvordan opplever aktører som er involvert i utvikling, gjennomføring og vedlikehold Stikk UT! at samarbeidet fungerer, og hva fasiliteter godt samarbeid?

Det blir benyttet kvalitativ metode i denne studien, der 5 intervjuobjekter har deltatt på individuelle, semistrukturerte dybdeintervju. Utvalget er strategisk valgt etter involvering i Stikk UT!, med ulike roller for å innhente informasjon fra flere sektorer, og deres opplevelse av samarbeidet. Data har blitt analysert inspirert av Malterud (2017) sin modifisering av systematisk tekstkondensering.

Funnene viser at alle respondenter opplever samarbeidet som godt med de involverte i Stikk UT!, og de fleste ser dette folkehelseiltaket som et eksempel på samskaping. Informantene viser et stort engasjement og stolthet, som er med på å styrke samarbeidet. De faktorene som er viktig for aktørene for å fasilitere godt samarbeid er: Gode tilbakemeldinger, tydelige rammer og rollefordeling, annerkjennelse og hensyn og møtepunkter.

Det kommer også frem sider ved samarbeidet som ikke fungerer optimalt, som skaper friksjon mellom aktørene. Ifølge informanter i friluftsrådene er det økonomiske utfordringer internt. Hos kommunene er det hovedsakelig deres rolleforståelse og misoppfatninger av forventninger mellom kommune, frivillige, grunneiere samt friluftsrådene. Hos frivillige er den største utfordringen et behov for ledelse og tydeligere rammer, fortrinnsvis fra kommunen, og hos grunneiere er det hensyn til grunnen, men også behov for støtte fra kommunen økonomisk.

Denne oppgaven er et eksempel på hvordan samskaping kan realiseres, og har som hensikt å oppmuntre til videre forskning på dette feltet.

Innhold

1.0 Innledning	5
1.1 Oppgavens struktur	5
2.0 Forskningsspørsmål	6
3.0 Bakgrunn	6
3.1 Politiske føringer for friluftsliv og folkehelsearbeid	7
3.2 Helsefremming gjennom kontakt med natur	7
3.3 Samskaping	8
3.3.1 Samskaping i utvikling og opprettholdelse av friluftsliv	10
3.4 Sektorer involvert i Stikk UT!	11
3.4.1 Privat sektor	11
3.4.2 Offentlig sektor	12
3.4.3 Frivillig sektor	13
3.5 Friluftsrådernes landsforbund og friluftsrådene i Møre og Romsdal	14
3.5.1 Friluftsrådernes landsforbund	14
3.5.2 Friluftsrådene i Møre og Romsdal	15
3.5.3 Stikk UT!	16
4.0 Metode	17
4.1 Rekruttering og utvalg	18
4.2 Datainnsamling	19
4.3 Dataanalyse	20
4.4 Etske refleksjoner og samtykke	22
4.5 Metodekritikk	22
5.0 Resultat	23
5.1 Ansvar, ledelse og behov for medvirkning	24
5.1.1 Ansvar og ledelse	24
5.1.2 Behov for medvirkning	26
5.1.3 Samskaping og synergi mellom aktører innen friluftsliv	29
5.2 Rolleavklaring i praksis	31
5.3 Økonomiske ressurser	35
5.4 Hva fasiliterer godt samarbeid?	39
5.4.1 Gode tilbakemeldinger	39
5.4.2 Tydelige rammer og fordeling av roller	40
5.4.3 Annerkjennelse og hensyn	42
5.4.4 Møtepunkter	43
6.0 Diskusjon	45

6.1 Ansvar, ledelse og behov for medvirkning	45
6.2 Rolleavklaring i praksis	49
6.3 Økonomiske ressurser	52
6.4 Hva fasiliterer godt samarbeid?	53
6.4.1 Gode tilbakemeldinger	53
6.4.2 Tydelige rammer og fordeling av roller	54
6.4.3 Annerkjennelse og hensyn	55
6.4.4 Møtepunkter	57
6.5 Refleksivitet/egen rolle	57
7.0 Konklusjon	58
7.1 Kunnskapshull og anbefaling for videre forskning:	59

1.0 Innledning

Friluftsliv er et velkjent fenomen i norsk kultur, og kan ha stor betydning for folkehelsen vår. Ved å tilrettelegge for utøvelse av friluftsliv gjennom samarbeid med ulike aktører som frivillige organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner, samt grunneiere og eventuelle sponsorer, kan flere steder tilby et bredt tilbud innen friluftsliv. Slike måter å samarbeide på trenger vi mer kunnskap om, som er grunnen til at denne oppgaven har dette som tema.

Jeg har valgt et spesifikt prosjekt rettet mot friluftsliv og folkehelse. Stikk UT! er et turtilbud lokalisert i Møre og Romsdal, som eies og driftes av Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, med Sunnmøre friluftsråd som en samarbeidende part. Intensjonen med denne studien er å forstå hvordan flere aktører kan samarbeide mot et felles mål eller resultat, som i dette tilfellet er å kunne tilby Stikk UT! til befolkningen.

For å kunne beskrive samarbeidet må jeg inkludere flere sektorer, der alle bidrar fra forskjellige fag, har ulik motivasjon for å bidra, eller er involvert som bidragsyter økonomisk. For å bedre forstå dette samarbeidet, kan fenomenet sammenlignes med et symfoniorkester. Instrumentene representerer forskjellige profesjonsgrupper, eller de som samarbeider om et felles ønske eller mål, som bidrar på hver sin måte. Hvert instrument har sin unike kvalitet, og symfoniorkesteret er avhengig av alle instrumentene for å oppnå best mulig opplevelse. Tilsvarende kan de spesifikke bidrag innpasses i en helhetlig tjeneste sammen med brukerens bidrag. Dette kan overføres til den tverrprofesjonelle samarbeidsprosessen, og dette vil si at det er viktig å anerkjenne at bidragene fra ulike profesjoner og tjenester eller andre er forskjellige, samtidig som målet er at de skal innlemmes ut ifra befolkningen eller brukerens behov (Willumsen & Ødegård, 2016).

1.1 Oppgavens struktur

Denne oppgaven er delt inn i sju deler: Innledning, forskningsspørsmål, bakgrunn, metode, resultat, diskusjon og konklusjon. Innledningen bestod av bakgrunn for oppgaven, og hva som er hensikten med valg av tema. Under forskningsspørsmål viser jeg hva jeg har valgt å sette søkelys på i min studie, og mer om hvordan informasjonen jeg har innhentet kan være nyttig i videre praksis. I bakgrunn forklarer jeg mer om samskaping, politiske føringer,

helsegevinster ved bruk av natur, de ulike aktørene i en generell kontekst, Friluftsrådets landsforbund, friluftsrådene i Møre og Romsdal, samt en egen presentasjon av caset Stikk UT!. I metodedelen viser jeg valg av metode, og hvordan jeg har gått fram for å innhente og analysere data, samt rekrutteringsprosess, etiske refleksjoner og samtykke, samt metodekritikk. I resultatdelen presenterer jeg data under kategorier jeg selv har produsert i analyseprosessen, og følger tråden inn i diskusjonen. Til slutt konkluderer jeg, og kommer med anbefalinger for videre forskning.

2.0 Forskningsspørsmål

Dette prosjektet har som mål å utforske ulike organisatoriske forutsetninger for et tilbud som Stikk UT!. Overordnet hvordan ulike sektorer kan samarbeide for å oppnå et felles mål eller resultat. På bakgrunn av dette har jeg valgt følgende forskningsspørsmål:

Hvordan opplever aktører som er involvert i utvikling, gjennomføring og vedlikehold Stikk UT! at samarbeidet fungerer, og hva fasiliteter godt samarbeid?

Ved å velge dette forskningsspørsmålet er jeg særlig interessert i å undersøke hvordan friluftsrådene administrerer Stikk UT! gjennom samarbeid med andre aktører. Jeg er også interessert i hva informantene opplever som forutsetninger for et godt samarbeid, og hvordan dette tverrsektorielle samarbeidet kan være utfordrende i sammenheng med utvikling og gjennomføring av et tilbud som Stikk UT!.

Denne studien kan gi nyttig informasjon om hvordan flere aktører kan samarbeide for å legge til rette for friluftsliv, eller andre folkehelseiltak som involverer offentlig, privat og frivillig sektor.

3.0 Bakgrunn

Her vil jeg presentere hvordan politiske føringer legger opp til tilretteleggelse for utøvelse av friluft, relevant empiri for bruk av natur og effekten det har på mennesket, og presentere de forskjellige sektorene som er involvert i drift av Stikk UT!. Videre presenterer jeg friluftsrådernes landsforbund og de involverte friluftsrådene. Til slutt presenterer jeg Stikk UT! som case.

3.1 Politiske føringer for friluftsliv og folkehelsearbeid

Friluftsliv er velkjent i den norske befolkningen, og har vært en del av vår kultur siden rundt 1850. I dag er friluftsliv inkludert i politiske føringer, har dannet utallige lag og foreninger, og det tilbys egne fag i skolen fra ungdomsskole og opp til bachelor- og mastergrader innen høyere utdanning (Skille et al., 2020). Innen kommunal drift er det et ansvar for å fremme befolkningens helse og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, samt redusere sosial ulikhet i helse. Samtidig skal folkehelseloven bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller ved å bidra med samfunnsutvikling som fremmer folkehelse. (Folkehelseloven, 2012). Kommunen er ansvarlig for å tilrettelegge for bedre samordning mellom forvaltningsnivåer og på tvers av sektorer. Ved hjelp av samordning og samarbeid kan de statlige sektorene, med ulike virkemidler og ressurser, bidra til å stimulere og legge til rette for friluftsliv og fysisk aktivitet, og dette kan gi mer effekt av tiltakene (Meld. St. 18 (2015-2016)). Dette vil gi et mer helhetlig uttrykk ovenfor kommunal og regional forvaltning og stiller krav til både formalisert og uformelt samarbeid, og en dialog mellom sektorene som jobber innenfor fysisk aktivitet, helse, arealforvaltning, samferdsel, kulturminner, idrett og friluftsliv, og andre sektorer som berører dette (Meld. St. 18 (2015-2016)). Nasjonale mål for friluftsliv kan være utfordrende å realisere uten de frivillige organisasjonene og de interkommunale friluftsrådene. Erfaringer gjort i 2015 fra Friluftslivets år, viser hvor viktig det er med en solid forankring i organisasjonene og friluftsrådene for å lykkes. Det er etablert et løpende og godt samarbeid mellom offentlige myndigheter, friluftsrådene og de frivillige organisasjonene som engasjerer seg og jobber med friluftsliv. De frivillige organisasjonene og friluftsrådene er sentrale aktører for å realisere de nasjonale målene innenfor friluftsliv, ikke minst når det gjelder regjeringens målsetning om å øke andelen av befolkningen som utøver friluftsliv jevnlig. Friluftsrådene og organisasjonene har tilbud til alle aldersgrupper og grupper i samfunnet (Meld. St. 18 (2015-2016)).

3.2 Helsefremming gjennom kontakt med natur

Ni av ti nordmenn føler seg mindre bekymret ute i naturen viser en Ipsos-undersøkelse gjort av Norsk Friluftsliv i 2020 (Jakhelln, 2020). Dette psykiske aspektet som opplevelse av mindre bekymring, redusert stress eller å være lettere til sinns kan fremkomme allerede etter 10

minutter i frisk luft, ifølge en amerikansk studie (Meredith et al., 2020), og når mennesker ser på et naturlandskap utløses emosjonelle reaksjoner som påvirker stressnivå. Disse effektene gjelder for oppmerksomhet, atferd og fysiologiske reaksjoner (Ulrich et al., 1991). Negative følelser og tanker reduseres, og erstattes av positive følelser som interesse, munterhet og ro (Hartig et al., 1996). Hartig et al. (2003) fremhever at det å gå tur i skogen, ga lavere emosjonelle og fysiske stressnivåer sammenlignet med dem som tok en bytur. Åpne og tilgjengelige skoger medfører positive følelser i høyere grad enn tette og mindre tilgjengelige skoger (Abraham et al., 2009). Kombinasjonen av naturopplevelser og fysisk aktivitet er særegen, og danner kjernen i friluftsliv, og gjennom satsing på lavterskel friluftsliv kan en bidra til å jevne ut sosial ulikhet når det gjelder deltakelse i fysisk aktivitet (Meld. St. 18 (2015-2016)). Et viktig aspekt ved friluftsliv er at i mange aktiviteter behøves lite eller ingenting av utstyr, samt at natur finnes over alt, og alle har rett til å bevege seg i utmark uten å betale for det. Nordmenn har en egen måte å bruke naturen på grunn av dette som kalles allemannsretten. Allemannsretten defineres som en rett til å oppholde og ferdes i naturen uavhengig av hvem som eier grunnen (Eriksen & Reusch, 2022).

3.3 Samskaping

Innovative løsninger i offentlig sektor er i søkelyset, og forskningslitteraturen viser at samarbeid mellom relevante og berørte parter ofte er bedre til å være innovative enn markedsbaserte og hierarkiske beslutningsprosesser (Fuglsang et al., 2020).

Begrepet samskaping kommer fra de to begrepene samskaping (co-creation) og samproduksjon (co-production) (Jacobsen, 2020) som har noe ulikt opphav. I denne sammenhengen defineres samskaping som «to eller flere aktører som samarbeider for å løse en offentlig oppgave eller et samfunnsproblem gjennom en konstruktiv utveksling og anvendelse av deres forskjellige erfaringer, ressurser, kompetanser og ideer» (Heimburg & Hofstad, 2019). Da det i denne oppgaven vil være fokus på å kunne forklare hvordan samskaping kan foregå i praksis, vil begrepene samskaping og samproduksjon i noen grad bli brukt om hverandre.

Samskaping har som hensikt å samle parter i forståelsen av et problem igjennom en utviklingsfase, samt danne og implementere løsninger til gunst for offentlig verdi (en verdi

for fellesskapet som blir verdsatt). Videre kan samskaping øke effekten og involveringen av innbyggere og styrke lokalsamfunns interesser i en demokratisk sammenheng, gjennom mobilisering av ressurser (Fuglsang et al., 2020).

Samskaping kan deles inn i et makronivå og et mikronivå, der makronivået løfter blikket og ser på hvordan spredning av makt og mobilisering av ressurser i samfunnet vektlegges. Her er idégrunnet at frivillig sektor og sivilsamfunnet skal medvirke politisk, slik at ikke politikk ikke eksplisitt utvikles av politikere og offentlig byråkrati. Dermed kan makronivået forstås som en styringsform (Heimburg & Hofstad, 2019). Mikronivået i samskaping er mer praktisk rettet, og beskriver hvordan aktører på tvers av sektorer samarbeider om et problem, for å realisere et felles mål, eller for å løse en konkret oppgave. I mikronivået er det en klar ramme at aktørene involvert skal være på samme nivå, og kan i praksis være barnehage, skole, nabolag, lokalt idrettslag og andre i et lokalsamfunn sammen skaper møteplasser eller aktiviteter, eller et byplanleggingskontor som går sammen med utbyggere, innbyggere og næringsliv samt frivillige for å skape et aktivt byliv. Dette er en form for samskaping som kan inkludere og mobilisere aktører og ressurser i et lokalsamfunn, der de kan finne nye løsninger på samfunnsproblemer, og i fellesskap jobbe sammen mot målet (Heimburg & Hofstad, 2019). I denne studien vil det ikke bli definert mellom makro- eller mikronivå, men heller en hybrid mellom begge.

En kan se på samskaping som et redskap i oppbyggingen av velferdssamfunnet, der driv, dugnadsånd og felles realisering av mål påvirket flere sektorer i samfunnet. Samskaping som organisasjonsoppskrift blir trolig en betydelig del av ny offentlig ledelse, eller «New Public Governance» (NPG) på engelsk, særlig der oppgavene er komplekse og ikke kan løses av en sektor alene (Heimburg & Hofstad, 2019; Jacobsen, 2020). Ressurser, og utvikling av relasjoner og kapasitet i og mellom enkeltindivider og organisasjoner har høyeste prioritet, og helsefremmende og styrkebaserte tilnærminger i det lokale folkehelsearbeidet er nært samskaping, selv om tidligere forskning ikke beskriver sammenhengen eksplisitt (Heimburg & Hofstad, 2019). Særlig er det interessant å sette samskaping i sammenheng med både styringsformen (makro) og praksistilnærming (mikro) innen folkehelsearbeid, for å dekke kunnskapsbehov (Heimburg & Hofstad, 2019). Mer spesifikt etterspør Heimburg & Hofstad (2019)

«Arbeide fram mer kunnskap og anbefalinger knyttet til det offentliges/kommunens rolle i samskapingen både på mikronivå og makronivå. Når er samskaping hensiktsmessig, og hvilken rolle er viktig og riktig i hvilken situasjon?»

Og:

«Viktig at det arbeides med anbefalinger og kunnskapsutvikling om makronivået og mikronivået i samskaping parallelt: samskapt plan- og strategiutvikling samtidig som lokalsamfunnets kapasitet og evne til å innta en samskapende rolle og følge opp strategiene styrkes.»

Dette er to eksempler på hvor det er behov for mer kunnskap, som denne studien søker å bidra til, med et case som utgangspunkt.

3.3.1 Samskaping i utvikling og opprettholdelse av friluftsliv

Friluftsliv er en del av folkehelsearbeidet som defineres som:

«Samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen» (Folkehelseloven, 2012).

Det er flere sektorer involvert i arbeid med friluftsliv, og det oppmuntres til samarbeid mellom offentlig, privat og frivillig sektor. Fylkeskommunen har i dag en egen koordinator, som jobber innenfor natur- og friluftslivsfaglig kompetanseoppbygging i organisasjonene, og innenfor arealsaker og friluftslivsaktivitet (Meld. St. 18 (2015-2016)). Koordinatorene har eksempelvis en rolle som rådgiver, og oppgaver innebærer å drifte turportaler som www.morotur.no i Møre og Romsdal (Møre og Romsdal fylkeskommune, 2022).

Fylkeskommunene er sentrale aktører i friluftslivsarbeidet på regionalt nivå, og viktige i oppfølgingen og realiseringen av statlige initiativ og føringer i friluftslivspolitikken. De er også sentrale som kontaktpunkt mot kommunene. Fylkeskommunene bidrar i faglige vurderinger i saker som angår statlig sikring av friluftslivsområder, og fordeler statlige tilskuddsmidler til friluftslivsaktivitet og tilrettelegging av statlig sikrede friluftslivsområder (Meld. St. 18 (2015-2016)). Tilbud innen friluftsliv avhenger av en god dialog med grunneiere som berøres av deres prosjekter. Turstier som etableres kan i noen tilfeller treffe beitemark,

og føre med seg komplikasjoner før bønder. Hendelser med løse hunder har eksempelvis hatt fatale følger for lam (Rustad, T. 2021). Et godt samarbeid med grunneiere generelt i friluftslivsområdene, er også sentralt for et godt samarbeid gjennom dialog (Meld. St. 18 (2015-2016)). I tillegg er det et betydelig potensial for mer samarbeid mellom kommunene og frivillige organisasjoner for å bidra til økt friluftslivsaktivitet. Mange kommuner trenger mer kunnskap om hva friluftslivsorganisasjonene kan bidra med i denne sammenhengen (Meld. St. 18 (2015-2016)). Frivillige som gjør mye av det praktiske i sine lokalmiljø, som å sette opp skilt og nye koder ved turmål, lage turbeskrivelser og oppsyn med turene gjennom sesongen, og er med å påvirke turer i deres kommune (Stikk UT!, 2021). Stikk UT! benytter seg av frivillige og frivillige organisasjoner for å ivareta lokale interesser og kaller det selv et gigantisk dugnadsprosjekt (Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022). I offentlig sektor har Klima- og miljødepartementet ansvaret for friluftsliv, hvor Miljødirektoratet ligger under departementet, og har blant annet som oppgave å fordele ordinære bevilgninger fra statsbudsjettet til friluftsliv (Skille et al., 2020). I tillegg mottar organisasjoner innen friluftsliv spillemidler fra Norsk Tipping (Skille et al., 2020) og eventuelt andre sponsorer fra næringslivet (eksempelvis banker eller bedrifter i lokalmiljøet) (Stikk UT!, 2022).

3.4 Sektorer involvert i Stikk UT!

Her vil de involverte sektorene bli presentert uten å gå inn på deres rolle direkte. Dette er for å få et overblikk over hva det vil si å være en spesifikk aktør, og det vil derfor ikke bli satt i sammenheng med caset Stikk UT!.

3.4.1 Privat sektor

3.4.1.1 Grunneiere

En grunneier defineres som en eier av et lite eller stort landområde (Tjernshaugen, 2021). Grunneieren har rett til å nytte sin grunn etter ønske, men allemannsretten gir eksempelvis rettighet til å ferdes og oppholde seg på andres utmark (Tjernshaugen, 2021), men en grunneier kan til en viss grad begrense eller bestemme over utøvelsen av allemannsrettene innenfor rammene satt i friluftsloven (Eriksen & Reusch, 2022). En grunneier kan være en privatperson, flere privatpersoner, eller en organisasjon (Tjernshaugen, 2021).

3.4.1.2 Sponsor

En sponsor defineres som en person eller bedrift som støtter eksempelvis et idrettslag, en forretning, et TV-program eller lignende økonomisk (Nilstun, 2021). En sponsoravtale kan være en del av en markedsstrategi for å fremme sin posisjon og kan ha stor betydning på salg, øke arbeidsmoral eller forbedre bedriftens image (Dolphin, 2003). Sponsing har vokst seg til å bli en av de største markedsføringsdisiplinene (Currie, 2000), og kan være avgjørende for mottaker (Stikk UT!, 2022).

3.4.2 Offentlig sektor

3.4.2.1 Fylkeskommune

Fylkeskommunen er et regionalt styringsnivå med folkevalgte representanter i hvert fylke, og har en selvstendig status i forhold til kommunene og det statlige forvalterembetet (Berg & Hansen, 2022). Oppgavene til fylkeskommunen er imidlertid regulert av staten, og de innebærer videregående undervisning, offentlig tannhelse, idrett og friluftsliv, forvaltning av kulturminner og drift av en del kulturinstitusjoner og flere tekniske oppgaver innen vei, kraft, næring og miljøforvaltning (Berg & Hansen, 2022). Dette koordineres av fylkeskommunen, og bidrar til synergieffekter, der det er mer eller mindre felles mål (Meld. St. 18 (2015-2016)). I tillegg gir fylkeskommunen økonomiske bidrag til frivillige organisasjoner, og den har en funksjon i å stimulere kommunene til helhetlig innsats (Berg & Hansen, 2022).

3.4.2.2 Kommune

Kommunen har mange aspekter med seg, og disse kan deles inn i fire perspektiver; Et territorielt, et tjenesteytende, et politisk og et nasjonalt (Jacobsen, 2009). Som territorium er kommunen det stedet vi vokser opp, arbeider, har adresse og stemmer ved valg. Kommunene har ulik geografisk beliggenhet, som resulterer i forskjeller når det kommer til blant annet historie, næring, og infrastruktur. Som tjenesteyter er kommunens rolle i velferdsstaten essensiell (Jacobsen, 2009). Kommunen er hovedansvarlig for å ha oversikt over befolkningens helsetilstand (Folkehelseloven, 2012), samt skolegang, sosial hjelp og omsorg, og infrastruktur (Jacobsen, 2009). Som politisk arena er kommunen en del av en større dynamikk mellom nasjonal og lokal politikk, siden innbyggerne kan velge et parti til Stortingsvalg, og et annet parti under valg av kommunestyre. Derfor er det fjerde

perspektivet ifølge Jacobsen (2009) nettopp kommunen som del av den nasjonale politikken. Norge som enhetlig eller unitær stat har en lovgivende myndighet (Stortinget) og kommunene utfører oppgaver på vegne av staten, og er regulert av kommuneloven (Jacobsen, 2009). Friluftsliv er ofte underlagt kulturavdelingen i kommunene, ofte i samarbeid med friluftsråd (Skille et al., 2020). Mange kommuner samarbeider godt med friluftslivsorganisasjonene om kommunale frisklivstilbud (Meld. St. 18 (2015-2016)). I stor grad deles store og viktige friluftsområder av kommunegrenser, og det er et stort behov for samordning av oppgaver på tvers av kommunegrensene. Interkommunalt samarbeid om friluftsliv etableres også mellom kommuner for å samle ressursene og innsatsen i slagkraftige enheter. De fleste friluftsrådene jobber bredt innenfor både tilrettelegging og stimulering til friluftsliv (Meld. St. 18 (2015-2016)), og dette kan forsterkes ved å opprette et kommunalt oppgavefelleskap som beskrives i kapittel 19 i kommuneloven (Kommuneloven, 2018). Sunnmøre friluftsråd er organisert som et kommunalt oppgavefelleskap (Sunnmøre friluftsråd, 2020), og er dermed en del av deltakerkommunene, juridisk sett.

3.4.3 Frivillig sektor

Frivillig arbeid defineres som *«aktiviteter som utøves av egen fri vilje og uten lønn, annet enn begrenset kompensasjon eller mindre gaver, for å gagne mennesker utenfor egen familie og hushold»* og videre kan frivillig arbeid inndeles i formelt (tilknyttet en organisasjon) eller uformelt (direkte hjelp) (Wollebæk et al., 2015). I denne oppgaven vil det bli fokusert på formell frivillighet.

Det pågår svært mye frivillig arbeid i Norge og Skandinavia, i internasjonal sammenheng (Wollebæk et al., 2015), og historisk sett har frivillige organisasjoner blitt støttet av staten og innlemmet i politikken siden tidlig på 1800-tallet, og har vært basert på et tett samarbeid og integrasjon siden (Selle & Strømsnes, 2012). I dag står frivillig sektor for store og viktige samfunnsbidrag, og dette har økonomiske fordeler for organisasjoner, men det kan også ha demokratiske og sosiale gunster med seg (Wollebæk et al., 2015). Frivillig arbeid er dermed et fenomen som har preget det norske samfunnet i mange sammenhenger, og påvirker befolkningen enten som deltaker innen frivillig arbeid, eller som mottaker av tjenester (Wollebæk et al., 2015).

Interessen for å få mer kunnskap om hvordan deltakelse innen frivillig arbeid påvirket deltakeren oppstod på 1980-tallet (Selle & Strømsnes, 2012), og har siden den gang blitt forsket på i flere sammenhenger (Wollebæk et al., 2015). Det er påvist at sosiale nettverk har stor påvirkning på om en velger å begynne med frivillig arbeid, herunder at vedkommende blir spurt av bekjente eller venner (Wollebæk et al., 2015).

Motivasjon for deltakelse blir hovedfokuset i denne besvarelsen, og for å forstå mer om dette er det nødvendig å se på hvordan veien inn i frivillig arbeid foregår for individet, hvorfor en velger å fortsette, og hvorfor en eventuelt slutter. Videre vil Wollebæk et al. (2015) sine definisjoner bli brukt for å illustrere kort hvordan den frivillige vurderer aktiviteten etter kost-nytte og motivasjon, herunder kalt *subjektive disposisjoner*. Motivasjon er nært knyttet til arbeidsoppgaver, tilfredshet og i tillegg er det underliggende psykologiske faktorer som påvirker handling og beslutning som kan forklares gjennom eksempelvis selvbestemmelsesteori og rolleidentitetsmodellen (Wollebæk et al., 2015). Innen frivillig arbeid for en organisasjon er det essensielt at det er enighet om oppgavene for at den frivillige skal fortsette, selv om motivasjonen ikke er forandret, som viser til en evig balansegang der den frivillige må ivaretas for å oppnå en opplevelse av tilhørighet og at frivillighetsrollen blir en del av ens identitet (Wollebæk et al., 2015).

I et større perspektiv er støtte til frivillige organisasjoner gjennom politikk og statlige føringer sentralt i Norge i dag (Meld. St. 18 (2015-2016); Selle & Strømsnes, 2012), som også viser til ønske for mer kunnskap om samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor i praksis.

3.5 Friluftsrådernes landsforbund og friluftsrådene i Møre og Romsdal

3.5.1 Friluftsrådernes landsforbund

Friluftsrådernes landsforbund (FL) ble stiftet i 1986 i Ålesund, og er et landsomfattende samarbeidsorgan for interkommunale friluftsråd (Skille et al., 2020). Hovedoppgaven til Friluftsrådernes landsforbund er å arbeide for styrking av det allmenne friluftslivet gjennom egne initiativ, samt ved å ivareta arbeidet til tilsluttede friluftsråd gjennom å blant annet koordinere og lede flere større nasjonale satsinger innenfor friluftsliv (Meld. St. 18 (2015-2016)). FL er en sentral samarbeidspartner for det offentlige når ny friluftslivspolitik skal utformes og når den skal ut i praksis, og organisasjonene og friluftsrådene gjør en veldig

viktig rekrutteringsjobb innenfor dette feltet (Meld. St. 18 (2015-2016)). I tillegg til dette er friluftsrådene sentrale aktører i den praktiske forvaltningen av areal, spesielt når det gjelder statlig sikrede friluftsområder, der mange friluftsråd står ansvarlig for både forvaltning og drift. Samarbeidet med kommunene er formalisert gjennom vedtekter, årsmøte, styre, arbeidsprogram, budsjett, årsmelding og regnskap. Videre fastsettes det en egen kontingent fra medlemskommunene til friluftsrådet, som ofte er et kronebeløp pr. innbygger (Meld. St. 18 (2015-2016)). Friluftsrådenes landsforbund er finansiert via spillemidler fra Norsk Tipping, samt ordinære bevillinger fra staten (Skille et al., 2020).

3.5.2 Friluftsrådene i Møre og Romsdal

I Møre og Romsdal er det to friluftsråd. Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal og Sunnmøre friluftsråd. Sunnmøre friluftsråd er organisert som et kommunalt oppgavefelleskap (Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022), og Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal er i en overgangsprosess til å bli det (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022). Dette skal sikre et interkommunalt samarbeid mellom medlemskommunene og friluftsrådene i Møre og Romsdal, der folkehelse er hovedprioritet, slik det står i samarbeidsavtalen (Sunnmøre friluftsråd, 2020). Sunnmøre friluftsråd har som hovedoppgaver å jobbe med tilrettelegging for fysisk aktivitet, samt sikring, tilrettelegging og drift av friluftsområder av ulike slag. Videre skal Sunnmøre friluftsråd gjøre friluftsområder langs sjøen attraktive gjennom skjærgårdstjeneste, renere fjære, og legger til rette for frivillig og profesjonelt arbeid mot marin forurensning. I tillegg til å fungere som et kompetansesenter for friluftsliv for deltakerkommunene og andre samarbeidspartnere, skal Sunnmøre friluftsråd også være en pådriver og en høringsinstans i viktige saker for friluftslivet (Sunnmøre friluftsråd, 2022a).

Nordmøre og Romsdals interkommunale Friluftsråd ble stiftet i 2000. Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal tok over driften av Stikk UT! fra Molde kommune i 2009, der ideen startet i 2005 (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022; Kommune, personlig kommunikasjon, 1.mars 2022). Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal jobber særlig med Stikk UT!, friluftsskoler for barn og ungdom, aktivitetstiltak og folkehelse, tilrettelegging og bygging av turløyper, skilting av turstier, ulike kurs relatert til friluftsliv,

fremme allemannsretten og sikre tilgang til friluftsområder og turstier (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, 2022).

3.5.3 Stikk UT!

Stikk UT! er et turtilbud som eies av Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, med Sunnmøre friluftsråd som en samarbeidende part. Det er et godt kjent og veletablert turtilbud i fylket, med karttjeneste, turbeskrivelse, tips og råd for ferdsel i natur, samt konkurranser og motivasjonskampanjer (Skrove et al., 2014). Gjennom nettside eller app kan turgåeren lete fram hvilke turer som finnes i området, se på og vurdere gradering etter evne eller ønske, og registrere en turkode når målet er nådd. Turene som registreres blir lagret, og turgåeren får opp antall turer og statistikker på egen bruk. Videre blir turen registrert hos Stikk UT!, der det oppdateres jevnlig hvor mange turer som er gått i løpet av en sesong (Skrove et al., 2014). Merkehåndboken benyttes som verktøy i merkearbeidet (Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022) for å bidra til å gjøre turene til å oppleves som synlige og trygge for alle brukere, uansett utgangspunkt.

Forløpet til ideen kom fra en konkurranse blant kommuner i friluftslivets år, der kommunene skulle sende inn turforslag. Det resulterte i et tilbud i den ene kommunen, som videre ble spilt videre til å utvide konseptet til å treffe flere kommuner. Her kom Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal inn og tok på seg å drifte Stikk UT! videre (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022; Kommune, personlig kommunikasjon, 1.mars 2022).

Kommuner velger selv om de vil være medlem i friluftsrådene, og nå er alle kommunene i Møre og Romsdal medlem i sine respektive friluftsråd, inkludert Heim i Trøndelag (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022; Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022). For kommunene koster det 9 kr per innbygger å være medlem i Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022), og 19 kr å være medlem i Sunnmøre friluftsråd (Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022).

Stikk UT! leverer turer på sommerhalvåret og vinterhalvåret, men sesongene organiseres ulikt. På sommerhalvåret varer sesongen fra 1.mai til 31.oktober. Her har

medlemskommunene en jobb med å samle og koordinere frivillige, som er et krav fra friluftsrådene ved innmelding (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022; Kommune, personlig kommunikasjon, 1.mars 2022; Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022). Dette skal kommunen løse ved å gi en ansatt i kommunen rolle som Stikk UT! kontakt. Kommunene administrerer selv hvem som skal være Stikk UT! kontakt, og hvor stor stillingsbrøken skal være. Stillingsbrøken er ofte lav (Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022; Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022; Kommune, personlig kommunikasjon, 1.mars 2022).

Stikk UT! har opplevd enorm vekst i antall registreringer de siste årene, noe som kan tenkes er på grunn av Covid-19 pandemien (Stikk UT!, 2021). Selv i den verste tiden i pandemien var det fortsatt lov å gå på tur, og for å hindre at turgåere tok i kassen eller skrev i bøker, tvang pandemien fram en endring i hvordan brukere av Stikk UT! registrerte turen. Tidligere har det vært turbøker, eller registrering på nettsiden til Stikk UT! (Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022), og nå er alle byttet ut med at det står en kode på boksen (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022). Dette, og det faktum at Stikk UT-appen ble utviklet, har gjort det lett å registrere seg.

Stikk UT! sin hovedsponsor er Sparebanken Møre, som er hovedsponsor for appen. Uten denne sponsoravtalen hadde ikke friluftsrådene hatt noen form for fast inntekt utenom medlemskontingent og driftstilskudd fra fylkeskommunen (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon 13.mai 2022; Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022).

4.0 Metode

Jeg har valgt å benytte meg av et kvalitativt fortolkende design, der målet er å danne begreper av fenomener, og oppnå en forståelse av meningsinnhold (Thorne, 2016). Denne metoden åpner for en mer tolkende rolle, som jeg har brukt for å finne sammenhenger i forutsetninger for godt samarbeid på tvers av sektorer, og forsøkt å gjenkjenne felles og ulike utfordringer. Det organisatoriske i prosjektet Stikk UT! har vist seg å være svært

komplekst, og det var vanskelig å låse seg til en spesifikk kvalitativ metode for planlegging, innsamling og analyse.

4.1 Rekruttering og utvalg

Utvalget i denne studien er strategisk valgt etter deltakelse og involvering i Stikk UT!. Dette på grunn av at innen ansatte i de organisasjonene som er involvert er bestemt etter rolle i gitt organisasjon.

Her står intern innsikt sterkt. Ved å intervju de som står sentralt i rollen har denne studien et godt utgangspunkt for å danne et grunnlag for tolkninger og funn relevant for problemstillingen (Malterud, 2017). Her eksisterer det ingen fasitsvar på hvor mange informanter som trengs for å oppnå ønsket resultat, men informasjonsstyrken kan være en måte å vite når en kan stoppe innhenting. Det fortolkende paradigmet er fleksibelt, og hvis utvalget blir for lite eller stort med tanke på informasjonsstyrken kan antall informanter justeres. Det fortolkende paradigme setter subjektivitet i sentrum på en forpliktende måte, ved å anerkjenne subjektiviteten hos forskeren som et sentralt og medvirkende redskap (Malterud, 2017).

Av de frivillige og grunneiere er utvalget basert på de som har gitt samtykke til å delta, uavhengig av bokommune i Møre og Romsdal. Av samtlige informanter er det ikke felles bokommune, noe som ikke var verken et mål å unngå eller til hensikt å oppnå, derfor er det stor spredning i eksempler gitt fra informantene. Dette kan ha ulemper som for store forskjeller i data, men samtidig fordeler med at det ikke er konsentrert i en kommune og ikke kan illustrere muligheter og utfordringer som kan være tilfelle i en annen kommune.

Rekruttering foregikk elektronisk, og kontaktinformasjon til samtlige kom fra samme person i Sunnmøre Friluftsråd, som har en god oversikt over kontaktpersoner som er relevant for denne studien. Alle informanter fikk en e-post med forespørsel om å delta i et forskningsprosjekt i forkant med informasjonsskriv, og samtykkeskjema ble tilsendt. Alle involverte fikk en form for forvarsel gjennom kjennskap til prosjektet gjennom tidligere samtaler med den ansatte i Sunnmøre friluftsråd og undertegnede.

I henhold til problemstilling var det viktig å inkludere frivillige og grunneiere i studien, for å få perspektiver fra de ulike involverte aktørene, da det kan være utfordrende å få frem nyanser og data som gir ny eller viktig kunnskap uten disse aktørene. Deres involvering er unik da de er begge med på Stikk UT! ved eget ønske, uten å ha det som del av, eller full jobb.

En svakhet ved dette utvalget er at en binder seg til en person i en rolle fra eksempelvis kommune eller at tilfeldigheter bestemmer om samarbeidet belyses tilstrekkelig av en frivillig eller en grunneier. Her måtte jeg som forsker grave dypere i intervjuene om jeg ikke fikk svar på det jeg ønsket.

Totalt har 5 informanter deltatt i denne studien. En ansatt i Sunnmøre friluftsråd, en ansatt i Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, en ansatt i kommune, en frivillig og en grunneier.

Samtlige som jeg tok kontakt med stilte seg positive til å delta, med unntak av en person. Dessverre kan jeg ikke vise til noen årsak, da jeg aldri fikk svar på mine henvendelser til vedkommende.

4.2 Datainnsamling

I denne studien ble det benyttet en kvalitativ metode med semistrukturerte intervjuer, også kalt dybdeintervju. Begrunnelsen for dette valget er at jeg ønsket å få innblikk i informantenes egne opplevelser og erfaringer (Sverdrup, 2020) av samarbeidet i arbeidet med utvikling av Stikk Ut!. Flere perspektiv kan fanges opp ved hjelp av kvalitativ metode, og det gir et mer mangfoldig og nyansert bilde av en virkelighet (Malterud, 2017), som er ønskelig sett valgt forskningsspørsmål. Her ønsket jeg å fange opp informantenes egne subjektive opplevelser av samarbeidet, og spørsmålene som ble stilt hadde som mål å oppmuntre til å avdekke deres erfaringer med dette.

I forkant av intervjuene forberedte jeg en intervjuguide. I praksis er intervjuguiden huskeliste med spørsmål sortert etter temaer som en ønsker å få vite mer om (Malterud, 2017; Sverdrup, 2020). Spørsmålene i intervjuguiden ble delt inn i kategorier, og tilpasset til informantens rolle i samarbeidet. den største utfordringen med dette var å få stilt spørsmål som dekket samme innhold hos alle informantene. Jeg måtte sørge for å stille omtrent

samme spørsmål til alle informantene, for å kunne svare på forskningsspørsmålet mitt, men også sørge for at nyansene og de eventuelle ulike opplevelsene av samarbeidet til de forskjellige aktørene kom fram. Jeg stilte derfor åpne spørsmål, der kommunen fikk samme spørsmål som en ansatt i et av friluftsrådene: hvordan fungerer samarbeidet mellom kommune og friluftsrådet (se vedlegg 2). Videre fulgte jeg opp med spørsmål om hva som fungerte spesielt bra, og hva som ikke fungerte bra. Om noe var uklart så fulgte jeg opp det med spørsmål utenfor guiden.

Intervjuene ble tatt opp ved hjelp av diktafon for å få ordrett hva informantene sa, og utelukke eventuelle feil underveis (Sverdrup, 2020). Ved å ha lydopptak kunne jeg som intervjuer være mer til stede i samtalen, uten å måtte notere alt som ble sagt. Med tanke på omfang ville jeg at intervjuene skulle vare i maksimalt en time. Dette for å ta hensyn til tiden en har til rådighet etter endt intervjuopprosess (Sverdrup, 2020). Flere av intervjuene varte i nesten to timer, og noe av forklaringen er gjensidig engasjement i temaet. Jeg fikk derfor en større mengde data enn det jeg hadde planlagt, som gjorde at transkribering tok mer tid enn forventet i forkant, og analysen ble mer kompleks enn det jeg kunne sett for meg i planleggingsfasen.

Selve datainnsamlingen foregikk digitalt hos samtlige informanter. De fikk valget mellom å møte meg fysisk, eller møtes på digital arena. Gjennom Zoom og Teams fikk jeg gjennomført alle intervjuer, og opptakene var av god kvalitet, så det var enkelt å jobbe med de i etterkant. Etter jeg hadde transkribert alle intervjuene sendte jeg de til informantene for en kvalitetssjekk. Noen hadde ønske om å korrigere seg selv, imens andre sa seg fornøyd. Etter alle korrigeringer begynte jeg på analyse.

4.3 Dataanalyse

I denne fasen ble de empiriske dataene systematisert, sammenfattet og gjenfortalt (Malterud, 2017). Empiriske data fra enkeltpersoner bidrar til å belyse samarbeidet på tvers av sektorene, og gjennom fortolkning abstraheres funnene for å kunne si noe mer allment om hvordan dette fungerer i dag (Malterud, 2017). Først ble alle intervjuer transkribert inn i et eget dokument. Videre brukte jeg Malterud (2017) sin modifisering av systematisk tekstkondensering som inspirasjon, som har opphav i Giorgis fenomenologiske analyse.

Denne metoden er godt beskrevet og forankret i teori, og er godt egnet for å utforske kunnskap om erfaringene informantene har om samarbeidet mellom Stikk Ut! og andre aktører. Malteruds modifisering av systematisk tekstkondensering er velegnet for nybegynnere, og består av fire trinn: Helhetsinntrykk, identifisere meningsdannende enheter, abstrahere innhold og sammenfatte betydningen (Malterud, 2017). Etter en god samtale med veileder fikk jeg en god start på analysen uten å følge alle trinnene til Malterud. Først leste jeg hele teksten. Etter å ha lest all tekst ville jeg jobbe strukturert med dataene, og laget meg et dokument med en tabell med to rader, og to kolonner.

Full tekst – rådata	Med egne ord – hva sier informanten
Med egne ord – hva sier informanten	Grav dypere – underliggende betydning
Grav dypere – underliggende betydning	Stikkord – korte setninger

I første fase prøvde jeg å skrive hva som ble sagt med mine egne ord. Her ville jeg ikke grave for dypt, men heller skrive med egne ord hva som ble sagt, og korte ned etter relevans for forskningsspørsmålet. Her laget jeg meg et skille mellom hva som var praktiske detaljer og informasjon om Stikk UT!, og hva som kunne være reelle funn. Etter å ha gjort det så skulle jeg prøve å grave dypere, og se etter en dypere betydning. Da lagde jeg meg en ny tabell, og kopierte inn det jeg hadde skrevet fra forrige tabell.

I siste fase av analysen forenklet jeg det ned til stikkord eller korte setninger ved hjelp av alle stegene i forkant. På den måten kunne jeg forme videre arbeid med resultatene ved hjelp av mine tanker rundt informantenes opprinnelige utsagn.

Etter å ha lest igjennom dataene kunne jeg innledningsvis inndele i fire hovedkategorier:

- Ansvar og behov for medvirkning
- Rollefordeling og behov for styring/ledelse
- Økonomiske ressurser
- Hva fasiliterer godt samarbeid?

Denne analyseprosessen ble også gjennomført i Word, der stikkordene ble notert opp og hjalp meg med å tydeliggjøre hvilke stikkord som gjentok seg flere ganger, og hvilke som dukket opp mindre enn 2 ganger. Denne prosessen ble en form for rydding, der jeg gikk

tilbake noen steg for å kvalitetssikre at jeg brukte riktig informant, samt at jeg kunne gå tilbake for å gjøre endringer ved behov. De begrepene som gikk igjen flere ganger ble en naturlig del av for eksempel «hva fasiliteter godt samarbeid?», imens andre var mer utfordrende å plassere. Etter flere samtaler med veileder fikk jeg plassert underkategoriene i et system som både belyste kompleksiteten i prosjektet Stikk UT!, uten å generalisere for mye.

4.4 Ethiske refleksjoner og samtykke

Prosjekter som skal behandle personopplysninger skal meldes til Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) (NSD, 2022). Mitt prosjekt ble godkjent 19.11.2021, og videre godkjent 10.06.2022 etter godkjent utsettelse pga. barsel fra 15.mai til 15.august.

Samtykkeskjema fulgte med informasjonsskriv om studien til samtlige informanter, og alle som deltok har levert signert skjema digitalt til meg via epost.

Ivaretagelse av informantene i denne studien er av høy interesse, og det har derfor blitt tatt bort alle stedsnavn, og navn ble ikke inkludert i studien til hensyn for deltakerne.

4.5 Metodekritikk

Metoden jeg har benyttet har vært intervju med et nødvendig kriterium; En eller annen involvering i prosjektet Stikk UT!. Jeg fikk ikke respons på forespørsel fra fylkeskommunen, som er synd i dette tilfellet på grunn av fylkeskommunens bidrag både økonomisk og gjennom turdatabasen. En potensiell informant jeg derimot ikke vurderte i planleggingsfasen er en Stikk UT!-bruker. Selv om brukeren av Stikk UT! ikke er relevant i henhold til forskningsspørsmålet, hadde det vært interessant å høre om deres oppfatning av arbeidet som ligger bak. I tillegg har jeg ikke intervjuet sponsorer, da jeg ikke hadde nok bakgrunnskunnskap om det økonomiske i forkant av studien.

Når det kommer til valg av metode så er det ikke et mål å tolke data objektivt, men heller å være transparent og tydelig på framgangsmåte (Sverdrup, 2020), men om en annen person hadde fått utdelt samme data ville oppgaven sannsynligvis sett annerledes ut. Jeg har

intervjuet, analysert og tolket ut ifra mitt perspektiv og ståsted, med min forkunnskap, og samtidig forsøkt å se på dataene med et objektivt blikk. Jeg har ikke hatt noen å samarbeide med, unntatt veileder, så jeg kan lene meg på at dette er mine ord, mine tanker og mitt produkt.

Jeg har ingen erfaring med kvalitative metoder fra tidligere, som var en av grunnene til at jeg ønsket å benytte meg av denne metoden i min masteroppgave. Dette har gitt meg ny kunnskap om meg selv som forsker, men jeg har fortsatt mye å lære om kvalitative metoder. Med manglende erfaring er det en fare for å reprodusere vanlige oppfatninger og fordommer (Kvale et al., 2009), men i dette tilfellet føler jeg at jeg har innhentet interessant kunnskap om hvordan folkehelseiltak kan utføres i praksis sett i lys av samskaping. Likevel er det noen momenter jeg gjerne skulle sett nøyer på, som å løfte samarbeidet til å gå på tvers av fylker, framtiden for friluftsråd i Norge generelt om det skulle bli et samarbeid mellom de og turistforeningen, gått dypere inn i de frivillige som ressurs i denne sammenhengen, og hva som anses som viktig for godt samarbeid. Særlig sistnevnte, her hadde jeg kunnet spurt mer målbevisst, for å ha mer å presentere i henhold til hva som fasiliterer godt samarbeid. Det skal også nevnes at denne delen av forskningsspørsmålet ble modifisert i etterkant av intervjuene, og at informasjonen allerede innhentet omhandlet aktørenes opplevelse av godt samarbeid i mange former. Til tross, angrrer mest på er at jeg ikke spurte alle informantene om hva som var viktig for dem for at et samarbeid skulle fungere godt, eller bedre. Her tenker jeg mest på at jeg ville bedt de se bort ifra Stikk UT!, og bare svare på hva som var viktig for dem på generell basis. Med dette i tankene er jeg fortsatt overbevist om at jeg har kommet frem til et produkt som viser både eksempel på hvordan et samarbeid på tvers av sektorer kan resultere i et folkehelseiltak, men også mange mulige forskningstema framover.

5.0 Resultat

Funn viser at avhengighet går på tvers mellom alle sektorer for å gjennomføre et så komplekst prosjekt som Stikk UT!. Alle ledd er av like høy viktighetsgrad slik det er organisert. For å illustrere dette kommer jeg til å presentere funnene etter forskjellige kategorier, med alle involverte sektorers perspektiver.

5.1 Ansvar, ledelse og behov for medvirkning

Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal har hovedansvaret for alle aspekter med Stikk UT!, og Sunnmøre friluftsråd er en samarbeidende part. Gjennom intervjuene kom det fram at det i skrivende stund jobbes med en partneravtale mellom de to aktørene. I tillegg har kommunene et koordineringsansvar gjennom sin instruks.

5.1.1 Ansvar og ledelse

Skulle det oppstå et problem eller en utfordring mellom to samarbeidende sektorer (for eksempel kommune og frivillige), så er Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal tydelige på at de skal stå ansvarlige, og de sitter i lederstolen for dette konseptet. De andre sektorene skal ikke ta på seg ansvar når det kommer til det administrative og drift av Stikk UT!, men heller bidra etter evne, ønske eller instruks som for den kommunalt ansatte. Dette ansvaret går ut på å være klagebehandler, vurdere risiko, ta hensyn til miljø og vern, samt ivareta de andre samarbeidende partene, der sistnevnte punkt beskrives slik av Sunnmøre Friluftsråd: *«Et resultat alle kan ha eierskap i, og kan dele ære for. Vi er helt avhengige av å gjøre dette sammen, for faller et kort ut, så raser hele korthuset»*. Med ansvar for Stikk UT! er det også egne vurderinger som gjøres internt i friluftsrådene. Et eget funn er hvorvidt det er ønskelig å utvide konseptet med å introdusere flere Stikk UT!-konsepter enn de som eksisterer i dag. Det er en mengde frilftsaktiviteter som ikke er en del av Stikk UT! som Sunnmøre friluftsråd forklarte var av flere grunner, blant annet risiko:

«Det er noe med utvanning også i dette, som også er en diskusjon; Hvor mye skal vi vanne ut konseptet, det er ikke måte på hva som er mulig! Stikk UT! padling, Stikk UT! sykling og så videre, men man må ikke. Det er noe med risiko også. Vi ser at de som bruker Stikk UT! er ikke alltid fjellvante, og bare tanken på å sende uerfarne ut i kajakk er forferdelig. Den store skrekken er at vi skal få en dødsulykke på en Stikk UT!-tur».

Med ansvaret kommer derfor risikoen, og friluftsrådene er begge tydelige på at de har som rutine å sørge for at det er flest lette turer, som forklart tidligere. Stikk UT! er i bunn et lavterskeltilbud som skal være tilgjengelig for alle, og flere konsepter kan virke ekskluderende, og farlige. I tillegg kan dette tolkes til at friluftsrådene er tilfredse med

tilbudet slik det er i dag, særlig etter å ha utvidet konseptet til å dekke hele året med vinterfotturer og ski. I tillegg viser funn at kommunene ikke ønsker å ta på seg mer arbeid med Stikk UT!, og da vil friluftsrådene trenge andre samarbeidspartnere, skulle de ønske å utvide. Det har vært flere hendelser der kommunene har måttet si nei til forslag eller arbeidsoppgaver på grunn av kapasitet, som informanten i kommunen forklarer:

«Vi har flere som føler litt på at forventningene til kommunene er veldig høye, alt vi skal gjøre. Det kommer mange ideer fra Friluftsrådet, og vi i kommunene må «bremse» fordi vi har bare små brøker i stillingene våre som er forbeholdt arbeid med Stikk UT!. Vi kan ikke ta på oss mer ansvar, uansett hvor gode ideene fra Friluftsrådet er for å utvikle Stikk UT!».

Med ansvar kommer også hensyn til miljø og vern av natur, der ansvaret i hovedsak ligger hos fylkeskommunen og Statsforvalter (Møre og Romsdal fylkeskommune, 2022), men friluftsrådene har utarbeidet egne rutiner for å ha kontroll over slitasje, samt vern av det biologiske mangfoldet og hensyn til grunneiere. Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal forklarer i detalj hvordan de forholder seg til dette:

«Ja, og vi tenker også at det skal være bærekraftig, sårbare arter, drikkevann og så videre. Der har vi et system med Statsforvalteren og fylkeskommunen, så vi får hjelp til å finne den balansen. Og vi fokuserer ekstra mye på turvett nå. Hvis du ser på kodekortet så har vi et par som går på tur med hunden i bånd, og de har bæsjeposen i hånden, og dette er jo veldig viktig også for samarbeidet vårt med grunneiere; Hva gjør man hvis man treffer sauer og kyr, hvorfor er det viktig å lukke grinda og så videre».

Dette viser at friluftsrådene benytter hint og illustrasjoner for å geleide turgåeren inn i ønsket oppførsel, med hensyn til natur, grunneier og eventuelle andre berørte.

Kommunen har et ansvar når det gjelder Stikk UT!, som en koordinerende rolle. Som nevnt er det en avtale som kommer med medlemskap mellom friluftsrådene og kommunene, der et av kravene er at kommunen skal stille med en Stikk UT!-kontakt, som skal koordinere frivillige, og delta på fellesmøter. Det har kommet fram at friluftsrådene har en mistanke om at kommunene som ikke var medlem i første omgang ikke så potensialet i hva medlemskapet gir kommunene, som Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal ytrer i

sammenheng med spørsmål om hvorfor noen kommuner brukte lengre tid på å melde seg inn:

«Jeg tror det har litt med forankring å gjøre, og hva det koster dem, og det å oppdage at Stikk UT! kan hjelpe på folkehelse i alle ledd. Det tok litt tid før noen kommuner innså at de kunne hake av for folkehelseiltak. Da viser kommunen at de velger folkehelse og friske innbyggere. Det har nok gjort at flere og flere har blitt med».

Dette viser at det lå en viss forventning i at alle kommunene kom til å melde seg inn til slutt, og for noen kommuner kan det ha skjedd mest på grunn av press fra innbyggerne, som Sunnmøre friluftsråd beskriver:

«[...] kommunene har opplevd press fra innbyggerne. Det har vært samtaler om at folk har henvendt seg til kommunen og spurt om hvorfor de ikke hadde Stikk UT!, og fått vite at det er fordi kommunen ikke er medlem i friluftsrådet. Da ringer de ordføreren, og snakker med kommunestyrerepresentanter.

Kommunens ansvar overfor befolkningen kommer fram i et større perspektiv her, der et tiltak er viktig for innbyggerne, og kommunene opplever press med å innfri ønskene.

5.1.2 Behov for medvirkning

Det er også et ønske om en viss medvirkning fra kommunes side, da mest i å være med på å bestemme hva som skal være kommunens ansvar. Kommunen ønsker også å medvirke i form av å sørge for et gjennomført tilbud i sin kommune gjennom turmål og koordinering av frivillige, der motivasjonen ser ut til å være å blidgjøre både innbyggerne i mange tilfeller, men også for å kunne vise til et folkehelseiltak jf. Folkehelseloven (2012).

Funn viser tydelige behov for å være med å medvirke også fra de frivilliges side. Frivillige har en særegen posisjon som nevnt tidligere, som kommer tydelig fram i intervjuene med kommune, friluftsrådene og den frivillige. Hvis frivillige opplever at det er forhåndsbestemt hva de skal gjøre til minste detalj, eller det oppleves som at de ikke får vært med på beslutninger, kan de velge å snu ryggen til slik litteraturen også beskriver (Wollebæk et al., 2015), som blant annet informantene i kommunen bekrefter:

«Dette er jo litt morsomt, da mange av de i den frivillige gruppen har vært med siden Stikk UT! startet i 2005, og tar noe eierskap i Stikk UT!. Friluftsrådet skal ikke være før «tøffe» i hva de ønsker fra de frivillige, siden de har sine meninger. De kan jo velge å ikke gjennomføre. De har jo vært med på reisen, og så bra som det har blitt. Så de frivillige føler på en viss status og stolthet i å være med på å lage noe som er så bra. De får jo små goder også, som et krus og mat på møter, men det å være med på noe som er populært er nok gulerota. De føler seg viktige, og setter opp skilt og er med på å bidra på noe som er så bra. Men det er en balansegang, så lenge de får være med å påvirke så går dette bra. Hvis blir uenige, eller det kommer kun ovenfra og ned, så kan jo de bare slutte».

Alle involverte parter er svært opptatt av at frivillige skal føle at de betyr mye for resultatet, som er Stikk UT! i dette tilfellet. Funn viser at den frivillige ikke nødvendigvis bruker mye tid på Stikk UT!. Den tiden den frivillige informanten bruker er en mer oversiktlig rolle som leder av en frivillig forening, og bruker mesteparten av tiden på å organisere eller delegere andre frivillige, og venner og kjente. Informanten kaller seg selv en nerd når det kommer til at tilbudet skal være ordentlig, som beskrevet her:

«Jeg føler at jeg passer på at ting fungerer, du kan gjerne kalle meg en nerd på dette. Jeg skulle registrere en kode, og appen sendte meg langt ute i huttiheita. Jeg husker ikke hvem jeg meldte det til, men jeg mener jeg spilte det ut til Stikk UT!-kontakten, så meldte de det videre til Friluftsrådet».

I slike tilfeller er informanten opptatt av at problemet blir løst fordi vedkommende er opptatt av at det skal fungere. Skulle frivillige føle at de ikke blir hørt i slike saker, eller oppleve at man ikke kan føre en respektfull dialog om en frivillig ikke er enig i et forslag, risikerer en at de frivillige slutter, mener flere informanter. Dette har informanten i Sunnmøre Friluftsråd å si om dette:

«Det er en hårfin balansegang, og vi prøver jo å vise de at vi setter pris på jobben de gjør. Vi må huske at de er frivillige, og bruker fritiden sin på dette. Vi har dårlig samvittighet ovenfor de, og vi har ikke kapasitet eller ressurser til å løfte de fram slik vi ønsker, men de får en gratis T-skjorte med Stikk UT!-logo, og vi nevner det så ofte vi kan. Enkelt sagt: Ingen frivillige, ingen Stikk UT!. De er grunnmuren».

I tillegg mener den frivillige informanten at deres posisjon er unik når det gjelder å kunne engasjere befolkningen. Til spørsmål om Stikk UT! kunne overlevd uten frivillige svarte informanten at kommunen hadde måttet ansette flere, samt at det ville blitt svært kostbart for kommunen på grunn av juridiske forhold:

«Nei og ja. Altså kommunen måtte ha ansatt flere hvis de frivillige ikke lenger bidro. Men de frivillige gjør mer enn å sette opp skilt. Frivillige og organisasjoner kan engasjere på en annen måte enn det kommunen kan. Og vi kan søke på midler som kommunen ikke kan. Det hadde blitt mye dyrere om de frivillige sluttet».

Grunneiere har også et behov for medvirkning gjennom en form for kontroll over deres grunn, viser funn fra intervju med grunneier. Selv om grunneier i dette tilfellet har fungert som en pådriver for å få Stikk UT! i kommunen, og Stikk UT!-turer på sin grunn, er det utfordrende om grunneiere opplever mangel på kontroll. Dette gjelder særlig de eldre beskriver informanten:

«Grensen mellom allemannsrett og det å ta seg til rette. Det er også sensitivt for noen. Flere her er eldre, og har en tilknytning til sin jord, enten på grunn av kulturen i gardslaget eller historie. Det kan være sårt om det blir utøvd noen form for aktivitet som grunneieren ikke er enig i. Jeg er innflytter, og vil være med litt i tiden, men det er utfordrende».

Grunneier kan sammenlignes med frivillige i dette tilbudet, da de kan velge å trekke seg av forskjellige grunner. Det har vært hendelser der grunneiere har trukket en tur, og da på grunn av ubehag, slik Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal beskriver:

«Videre er det konflikter med grunneiere, det har vi hatt en del av, men ikke fryktelig mange sett hvor mange turer vi tilbyr. Vi har virkelig møtt ytterkantene! Noen som sier ja og tilbyr parkering på tunet og vil vise fram, til de som setter seg på bakbeina. Vi har opplevd at grunneiere har vært veldig positive, og så etter to år har de sagt nei til å fortsette, fordi det ble for mye. Vi har måttet ta ut noen turer i løpet av sesongen fordi grunneierne går helt i vranglås. Hendelser som at grunneieren opplever at de «mister» plassene sine fordi folk sitter på stabburstrappa, eller kiker inn i huset deres på en sæter. Og det er veldig forståelig at det er ubehagelig. [...] I noen tilfeller finner

vi løsninger, som annen parkeringsplass eller annet startpunkt. Vi er veldig opptatt av å ha grunneiere på lag, og det bruker å løse seg».

5.1.3 Samskaping og synergi mellom aktører innen friluftsliv

Internt i friluftsrådene i Møre og Romsdal foregår det en egen diskusjon rundt friluftsrådene nasjonalt, med ønske om medvirkning i egen drift. Dette involverer flere andre friluftsråd, viser funn, og det kan ses som en egen mulighet for samarbeid mellom friluftsrådene og andre aktører. Selv om friluftsrådene i Møre og Romsdal vil beholde Stikk UT!, er det et annet turkonsept som driftes av Friluftsrådenes landsforbund. Sunnmøre friluftsråd forteller om deres inngang i Stikk UT!:

«Jeg snakket med de i Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal også spurte jeg om vi også kunne bli med i Stikk UT!. Det nye styret sa ja til å skrote Telltur, og begynne med Stikk UT!, til tross for at Telltur er konseptet til Friluftsrådets landsforbund. Vi valgte rett og slett å gå for Stikk UT! fordi vi synes det var bedre enn Telltur».

Funn viser dermed at Stikk UT! har blitt favorisert over Telltur i Møre og Romsdal. Sunnmøre friluftsråd hadde Telltur i noen sesonger, men det var ingen suksess blant innbyggerne, ifølge Sunnmøre friluftsråd. I stedet for å satse på Telltur hadde Sunnmøre friluftsråd et eget ønske for friluftsrådene i nasjonalt perspektiv:

«Det har vært en diskusjon opp igjennom årene om ikke alle friluftsrådene burde bli med i Stikk UT!, og dessverre, synes jeg, har Friluftsrådets landsforbund beholdt Telltur til nå, og er i samtale med turistforeningen om å gå inn i ut.no. Dette synes jeg er skuffende, og jeg er ikke enig i den beslutningen. Det er mange friluftsråd som er usikre på om dette er en god ide, fordi ut.no assosieres med turistforeningen, og ikke med friluftsrådene. Så jeg er redd for at friluftsrådene forsvinner, når Stikk UT! kunne vært identiteten til friluftsrådene».

Til det samme spørsmålet om Stikk UT! i et nasjonalt perspektiv svarte Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal: *«Vi har snakket om det, vi har hatt henvendelser ifra andre fylker og kommuner som har vært nysgjerrig på Stikk UT!. De lurer på hva det koster, og hvordan vi gjør det, også har det kommet litt på banen igjen nå».* Informanten i Friluftsrådet i

Nordmøre og Romsdal forklarer videre at det finnes mange turtrimmer i Norge, og noen friluftsråd har Telltur, og andre har noe annet eller ingenting. Et interessant funn i denne sammenhengen er hvordan Stikk UT! finnes i Nord-Norge under et annet navn. Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal forklarer at de samarbeider om dette via brukermøter, som viser at friluftsrådene som ønsker å samarbeide tett gjør det:

«I Nord-Norge så er det to fylker som har samme type konsept, Ut i Nord og Perletur. Det er en som jobbet hos oss før, og han leder nå de to friluftsrådene og de bruker samme plattform som Stikk UT!. Så vi pleier å ha brukermøte med han».

Konseptet er med andre ord rullet ut i et annet fylke. Ellers forklarer Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal at det er samme utvikler bak plattform, og oppbygd og organisert på samme måte. På bakgrunn av dette mener informanten at Stikk UT! er overførbart, og er positiv til ideen:

Jeg tror det ville vært en veldig god idé. På grunn av at Stikk UT! er slik som det er; Det er gratis, og alle kan delta med sine forutsetninger. Og selve konseptet er då tydelig oppbygd i organiseringen, med medlemskontingent og samarbeidsavtalen. De styrer frivillige gjennom Stikk UT! kontakten. Så er det vi som organiserer det sammen med Sunnmøre friluftsråd og drifter det og utvikler det i samarbeid med dem og Stikk UT! kontaktene i kommunene. Og turdatabasen morotur som driftes av fylkeskommunen som vi henter turbeskrivelser fra som er gratis å bruke. Hele organiseringen og målet med Stikk UT! tenker jeg er enkelt å overføre til andre fylker.

Dette funnet viser at friluftsrådene i Møre og Romsdal ønsker å samle friluftsrådene i hele Norge under et turkonsept, for å sikre friluftsrådernes fremtidige eksistens, men også for å samskape mellom friluftsrådene på tvers av både kommuner og fylker. Det foreligger ikke funn på andre aktørers tanker rundt utvidelse, som kan være et interessant tema å undersøke nærmere i sammenheng med andre turtilbud i Norge.

5.2 Rolleavklaring i praksis

Kommunene betaler for å være medlem i friluftsrådene og det er flere fordeler med å være med i et friluftsråd, men som informanten understreker er det helt avgjørende at friluftsrådene administrerer Stikk UT!, og ønsker ikke nødvendigvis å ha en større rolle enn det som er i dag:

«Vi har gått noen runder med strategi for Stikk UT!, om det skal bli større osv. Det er jo ikke gitt at det må videreutvikles, og at alle vi som er kontakter driver en kamp for å få utvidet stillingen vår i kommunen. Suksessen er nok i de frivillige, ikke at det skal være en større stilling i kommunen, som jo er begrensningen fra kommunens side. De har flere ressurser til å jobbe med Stikk UT!, derfor er kommunene helt avhengige av at de tar det meste av det administrative, og at kommunene ikke har ressurser til å ta særlig mer enn det vi gjør. Det går i perioder hvor mye vi jobber med Stikk UT! rent teknisk. Og skulle vi regnet oss fram til en prosent hadde jeg kanskje landet på en 20 % stilling i arbeid med Stikk UT!. En utfordring i samarbeidet er nettopp dette».

Dette viser en reell forskjell mellom ulike forventninger mellom kommune og friluftsrådene. Denne situasjonen har tidvis ført med seg frustrasjon, da særlig for Stikk UT!-kontaktene, viser funnene. Dette er også en faktor som de frivillige merker godt, særlig med tanke på hvor mye kommunen generelt legger i sin rolle:

«Etter det jeg kan huske var kontakten med folkehelsekoordinator var veldig bra, men det jeg husker er at kommunen var svært dårlig på markedsføring. Det var det vi som gjorde. Det var jo en diskusjon i kommunen om de skulle bli medlem, om det var nødvendig. En annen kommune som nylig ble medlem, har stått på med markedsføring og bruker det som et trekkplaster, og mye inspirasjon kan hentes fra den kommunen, mener jeg. Min kommune har gjort det bedre de siste årene».

Dette viser tegn til at kontakten mellom den frivillige og Stikk UT!-kontakten var tilfredsstillende, men at det var et problem på et høyere nivå, som kommunen har utbedret de siste årene. For å følge opp dette svaret stilte jeg spørsmål om det var kommunene eller friluftsrådene som hadde ansvar for markedsføring etter informantens mening, og hun responderte: *«Kommunen organiserer og administrerer turene i sin kommune. De har et ansvar for å pøse det ut til sine innbyggere, mener jeg. Kommunen skal også sørge for at det*

er god nok spredning og alternativer på turer i forhold til vanskelighetsgrad, det er et krav fra friluftsrådet». Dette utsagnet viser at den frivillige har større forventninger til kommunen sin når det gjelder Stikk UT!, og kommunens rolle. Den frivillige informanten har et bevisst forhold til sin rolle, og tar dette i betraktning ovenfor seg selv, og de andre frivillige i foreningen. Som svar på spørsmål om hun følte foreningen fikk for mange oppgaver svarte hun: *«Nei, vi tar ikke mer enn vi vil ha, og hvis vi ikke vil så tar vi det ikke. Det er det som er så fint med å være frivillig».* Dette viser til motivasjonen for å være frivillig, og balansegangen som hele tiden baserer seg på hvorvidt det er givende for den frivillige støttes i litteraturen (Wollebæk et al., 2015).

Stikk UT!-kontakten har i sin instruks at den skal koordinere de frivillige i sin kommune, og delta på møter med det friluftsrådet den tilhører, men det er også ønskelig med samarbeid interkommunalt. Funn viser at friluftsrådene sympatiserer med kommunens Stikk UT!-kontakt, slik informanten fra Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal sier:

«Ja det er kanskje at Stikk UT! kontaktene av og til føler at de står litt alene i sin kommune, så det går ikke nødvendigvis på det interkommunale samarbeidet, det er heller forventningene kommunen som arbeidsgiver har til den ansatte som jobber med Stikk UT!. Vi kan kjenne på det, og av og til skulle vi gjerne sett at kommunen ga litt slakk til den ansatte på grunn av viktigheten av jobben de gjør. Så det går egentlig mer på samarbeidet mellom oss i Friluftsrådet og kommunene som arbeidsgivere».

En oppgave som Stikk UT!-kontaktene sa fra seg fikk frivillige og lokale idrettslag ansvar for å koordinere og gjennomføre er Stikk UT!-ski. Det er stor forskjell på om Stikk UT!-kontakten er med i samarbeidet eller ikke, som den frivillige informanten nevner her: *«Kan være litt vanskelig å administrere vintersesongen, fordi det er ikke alltid lett å vite hvem man skal snakke med og her skulle kanskje kommunen hatt et ansvar».* Dette er et ønske om en større rolle fra kommunens side. Etter dette utsagnet ba jeg henne utdype:

«Det skulle jeg gjerne sett også ble administrert gjennom Stikk UT!-kontaktene i kommunene, fordi det er så sømløst med sommersesongen sammenlignet med vintersesongen. Samarbeidet fungerer så godt når vi kan forholde oss til Stikk UT!-kontakten i kommunen. Vi har ikke så mye å tilby gjennom Stikk UT!-ski i min

kommune, siden det er tråkka løyper som er en forutsetning, men det er jo mange turer her som kunne vært med på vinter».

Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal kunne fortelle mer detaljert om hvordan Stikk UT!-ski er organisert, og hvordan samarbeidet oppleves av Friluftsrådet:

«Stikk UT! ski er litt annerledes. Der er ikke kommunene med, så der er det et samarbeid med skiforbundet [...]. Så der har vi idrettslag som driver tråkkemaskin og vedlikeholder. De gjør en fantastisk innsats. Og vi hadde et evalueringsmøte nå etter vintersesongen, og vi ser at løypenettet har blitt utvidet i Møre og Romsdal, og vi tror at Stikk UT! kan ta noe av æren av det».

Her er det samarbeid mellom friluftsrådene og Skiforbundet som er sentralt, som viser at disse aktørene har forbedringspotensiala innen koordinering og organisering av frivillige. Da det ikke har blitt utført intervju med verken Skiforbundet eller et idrettslag som tilrettelegger, foreligger det ikke funn på deres opplevelse av samarbeidet. I tillegg er påstanden om utvidet løypenett er utenfor denne oppgaven, da det ikke har blitt undersøkt, men det er et interessant tema som kan undersøkes videre.

I tillegg til utfordringer med kommunens rolle var den frivillige informanten også opptatt av tydelige rammer innenfor deres praksis og rolle:

«Det er vanskelig med grunneiere for oss som frivillige, her er det ikke så godt rammeverk for feltarbeidet. Vi vet ikke nok om hvem skal gjøre hva, og når det står på vet vi ikke om kommunen allerede har avklart med grunneier eller ikke. Vi prøver jo alltid å kontakte grunneiere, men det skjer jo at vi får henvendelser fra grunneiere som lurer på om det var vi som hadde hengt opp kasser og så videre, så det gjør det litt vanskelig for oss. Vi vil jo absolutt ikke tråkke på tær, og vi ønsker et godt forhold til grunneiere. Det er en balansegang mellom allmennrett, utmark, rettigheter, og godvilje, og tydeligere retningslinjer hadde hjulpet oss i denne delen av arbeidet».

Dette utsagnet stemmer godt overens med grunneiers svar på spørsmål om utfordringer i samarbeidet på tvers av sektorer:

«Det jeg skulle ønske var at det var tydeligere rammer rundt samtykke med grunneier og at de som lager turen er ansvarlig for det [...]. Her ville vi gjerne sett at kommunen

eller Friluftsrådet tok litt mer ansvar for å tydeliggjøre at den som lager turbeskrivelse er ansvarlig for å få samtykke med grunneier for at det skal være med på Stikk UT!».

Dette funnet viser mangler rundt rutiner/maler for det tverrsektorielle samarbeidet, der rolleavklaring er nødvendig. I tillegg viser funn at det har vært utfordringer innen merkearbeidet, som har ført til ødeleggelse av naturopplevelsen i informantens øyne. Denne problemstillingen viser at selv om merkehåndbok blir benyttet er det rom for feil:

«Og det har jo vært litt styr med merking til tider. Det er jo slik at det skal merkes med maling på steiner der det ikke lar seg gjøre å sette opp et skilt. Men det har skjedd at en som laget en tur hadde tatt litt av da, og merket så mye at det ble en inngripen i naturen, og det er jo ikke heldig for oss grunneiere. Så det er mulig å merke for mye og for lite, og balansegangen er veldig vanskelig».

Funn viser dermed at det er behov for tydeligere rammer mellom de som merker turer og grunneiere. Videre er det et visst ansvar som ligger hos kommunen i form av koordinering av frivillige, og et tettere samarbeid mellom disse tre aktørene er ønsket av frivillige og grunneiere. Grunneier har også ytret ønske om mer økonomisk bidrag fra kommunen, og hadde dette svaret til spørsmål om de føler seg verdsatt for jobben de gjør med og for Stikk UT! og kommunen:

«Lite initiativ fra kommuen. Vi har snakket mye om det at vi skal bedrive dugnad, og møter lite vilje fra kommunen med bidrag økonomisk. De vil gjerne at vi skal legge i all innsats, og koste på det det koster for å lage turområder for kommunen. Vi har sagt at vi ikke har økonomi til å holde på med det. Vi har spurt om å få duk, grus, men det er veldig lite hjelp fra kommunen. Det eneste de har gjort at de har henvendt til steder vi kan søke om midler. Det er særlig vanskelig siden vi er så nært sentrum, og det blir brukt uansett, så vi står på begge sider: Vi vil tilrettelegge for god bruk, men samtidig har vi ikke mulighet til å styre med det på det nivået. Mange tror at vårt område er kommunens, så det er veldig vanskelig. Kommunen må bidra mer for at dette folkehelseiltaket skal fungere».

Dette kan tolkes til at det særlig utfordrende med tanke på geografisk plassering av turområdene det gjelder. Det er en generell oppfatning i lokalsamfunnet at området er

kommunalt eid, som resulterer i at grunneierne krever mer bistand fra kommunen for å ivareta det populære turområdet som ligger nært boligfelt:

«Det er forskjell på hvor det er utmark og hva som er mer brukt eller sentrumsnære. Når kommunen lager nye byggefelt og skal legge til rette for at folk skal bo og trives, så har kommunen en plikt til å hjelpe å legge til rette for friluftsområder, selv om de ikke nødvendigvis eier områdene. De reklamerer for det, men vår kommune er ikke villig til å koste på en krone i vårt tilfelle. Og det ser jeg at mange andre kommuner er kjempeflinke på, og bruker mye penger, og det har blitt så flott. Men jeg forstår også at det er store forskjeller på behov, men det er en stor utfordring med tilrettelegging og vedlikehold for oss, fordi det er så mye brukt.»

I henhold til offentlig ansvar har kommunen ansvaret for sitt areal, med mange oppgaver innen forvaltning, tilrettelegge for grøntområder, hensyn til landbruk og bebyggelse (Plan- og bygningsloven, 2008), som støtter opp under grunneiers utsagn.

5.3 Økonomiske ressurser

Funn fra intervjuene viser at alle parter har utfordringer økonomisk, unntatt frivillige. Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal uttaler i intervjuet: *«Nei, det er jo ikke nok. Det er liksom på randen. Takket være en god leder som er racer på å søke midler, så har vi holdt det gående»*. Funn viser dermed at Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal sliter med økonomien, og dette gjelder også Sunnmøre Friluftsråd, tross høyere medlemskontingent:

«Ja og det er som jeg sa, at friluftsrådene er veldig forskjellig, også når det kommer til inntektskilder, og suksess koster forbløffende mye. En skulle tro at det var slik at når en har så stor suksess så renner pengene inn, men det er ikke slik det er. Når det skal være gratis for brukerne, så må pengene komme fra et annet sted».

Sunnmøre friluftsråd uttaler seg videre mer direkte om den økonomiske situasjonen, og deler i detalj: *«Sunnmøre Friluftsråd gikk i dundrende underskudd på en halv million i fjor og mesteparten på grunn av Stikk UT!, og det går ikke»*. I denne sammenhengen skal det understrekes at friluftsrådene er forskjellig og har ulike oppgaver i driften, som kan være med på å forklare hvorfor det er større avvik mellom budsjetterte og reelle kostander for

Sunnmøre friluftsråd, som driver som normalt innen skjærgårdstjeneste, sikring og tilrettelegging av turområder, marin forsøpling m.m. (Sunnmøre friluftsråd, 2022b), i tillegg til å tilby Stikk UT!. Dette understreker en presset situasjon økonomisk, og friluftsrådene jobber for å få inn penger. Et tiltak de har gjort har berget situasjonen for begge friluftsråd siden oppstart, som er Stikk UT!-bedrift. Sunnmøre friluftsråd forklarer: *«Det som har langt på vei berget økonomien de siste årene er Stikk UT! bedrift. Det har vært enormt viktig, da det har vært en god inntekt som har berget Stikk UT!. Her må vi jobbe for å få inn flere, det vil være helt nødvendig for å fortsette fordi bedriftene betaler direkte inn til friluftsrådene»*. Hos Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal har det foregått en egen ansettelse som skal fokusere kun på å selge Stikk UT!-bedrift, og skaffe flere sponsorer i en midlertidig stilling. Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal sier at markedet er der, og at de må benytte det. Andre inntektskilder har blitt diskutert, men foreløpig er det ikke ønskelig med andre tiltak som kan gå på bekostning for brukerne, som forklart av informanten i Nordmøre og Romsdal:

«Vi har klart å slippe unna reklame i appen. Vi har jo diskutert det så mange ganger som en inntektskilde. Mange apper har en gratisversjon og en versjon som du kan kjøpe, og da slipper du reklame. Men per i dag vil ikke, for da føler vi at konseptet er ødelagt, vi vil holde det på det nivået. Nå er det rent, og om vi bruker appen til å få inntekter så blir det på en måte feil».

Dette viser en tydelig motivasjon for å unngå å presse brukerne til å trykke gjennom reklame i appen, og heller satse på andre områder. Tidligere fikk begge friluftsråd et større tilskudd fra fylkeskommunen til Stikk UT!, som nå er bakt inn i det generelle driftstilskuddet friluftsrådene får, ifølge Sunnmøre friluftsråd:

«Det jeg leser ut ifra sakspapirene til kulturutvalget er at det blir dekt av administrasjonstilskuddet som fylkeskommunen deler ut til friluftsrådene. Vi har 3-årig administrasjonstilskudd, som det heter. Vi er jo uenig i det, siden administrasjonstilskuddet skal dekke hele driften, eller være med å finansiere driften til begge friluftsrådene. For å si det slik: Sunnmøre Friluftsråd klarer å dekke 20 % av driften med kontingenten fra medlemskommunene. 80 % av inntektene må vi skaffe selv, ved å søke om midler til det vi ønsker å gjøre».

Dette tyder på at lite av driften dekkes av medlemskontingenten, der Stikk UT! er en del av pakken i medlemskapet. Denne situasjonen synes å være utfordrende for friluftsrådene, som er svært opptatt av at det skal være gratis for brukerne å ha Stikk UT!. Så funn viser at selv om kommunene opplever medlemskontingenten til å være høy, så er det forsvinnende lite for friluftsrådene, som informanten i Sunnmøre friluftsråd uttaler seg om: *«Fra kommunenes side så betaler de mye for å være medlem, og det er nesten ingenting for oss. Det er helt nødvendig, men det dekker på langt nær ikke det det koster. I tillegg er veksten en faktor i dette tilfellet uttaler Sunnmøre friluftsråd: «Det har vokst så enormt og det har blitt fryktelig dyrt for oss. Det er veldig viktig for oss at stikk UT! skal være gratis for brukerne i fremtiden. Alle er invitert, alt er gratis, og alle som kan komme seg ut døra skal finne en tur de kan klare. Det ligger i bunn».* Her er altså behovet for større økonomiske ressurser svært stort, som forklares med økte kostnader for å kunne tilby Stikk UT!. Med en økning på 33 turer i snitt per år siden innmelding fram til 2020-sesongen, trengs det mer materialer og mer administrasjon, for å kunne tilby mengden turer som de gjør på Sunnmøre: *«Sunnmøre friluftsråd ble med på Stikk UT! i 2015. Fra 82-83 turer da, til 248 turer i 2020-sesongen».* Finansiering av friluftslivstiltak viser seg å være et problem, og det fører til frustrasjon. Informanten i Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal forteller mer om de samarbeidene partene de mottar tilskudd fra:

«Nå har vi jo FL (friluftsrådenes landsforbund), og de har vi tett kontakt med, vi får årlige midler til ulike ting og Stikk UT!. Vi får også et fast beløp fra fylkeskommunen, og Helsedirektoratet gir mye midler til oss, pluss sponsorer. Vi jobber hardt for at Stikk UT! skal føles som at det er fra offentlige midler til å gi dette tilbudet tilbake til innbyggerne med naturopplevelser, folkehelse, fritid og at det skal være gratis for alle. Det er en viktig jobb føler jeg. Og turdatabasen fra fylkeskommunen, det skal mye til for at vi skal gi slipp på den».

Dette funnet viser hvor noe av motivasjonen ligger for Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, og hvordan de ønsker at tilbudet skal oppleves for brukerne av Stikk UT!. En del av pakken med medlemskap er i deres øyne en måte å dele deres følelse av ære med den offentlige sektoren.

Kommunens ressurser påvirker alle aktører, og informanten fra Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal uttrykte at hun kunne forstå frustrasjonen til grunneieren som ikke får økonomisk

støtte fra sin kommune, og at det kan være et gjentakende problem i denne sammenhengen. *«Jeg tror det er en typisk situasjon det du beskriver, at de får lite hjelp fra kommunekontakten, at de får nei til midler fordi kommunen ikke har råd eller ikke har tid, eller bare får vite hvor de kan søke om midler og ikke mer enn det»*. Dette har derimot åpnet dører for andre måter å samarbeide på, med andre aktører som eksempelvis skolesektoren:

«Vi har jo et prosjekt med ungdomsskolen her, de skulle bidra til våren om vi fikk tak i grus. De har så lite å gjøre den siste uka før sommerferien, og vi snakket med de før jul om å være med på en dugnad. De ville veldig gjerne, så nå gjenstår det å se om vi får midler. Hvis ikke får vi kviste og gjøre det vi kan. Kanskje vi får inn litt med spleis eller noe annet, det har vi fått til før. Jeg er i full jobb og litt til, så det er begrenset hva jeg får til, så igjen jeg skulle gjerne fått mer hjelp fra kommunen. Skulle jo tro at de var interessert i å ivareta et så mye brukt område».

Dette funnet viser ressurssterke mennesker som tenker utenfor boksen, og finner måter å inkludere andre i oppgavene som følger med Stikk UT!. Et annet forslag som kom fram i intervjuet var å forsøke å mobilisere innbyggerne i kommunen ved å annonsere i avisen et tidspunkt for dugnad i et spesifikt område, med åpen invitasjon til å bidra med kvisting, gruslegging m.m. som viser til at arbeidet kan virke overveldende for grunneiere ved så mye bruk som det er i dette tilfellet, og behovet for støtte er trolig større enn andre steder.

Den frivillige opplever et svært godt samarbeid med sponsorer i all virksomhet, ikke bare prosjekter relatert til Stikk UT!, som er med på å sørge for gjennomføringskraften hos frivillige organisasjoner:

«Og i tillegg har vi et næringsliv og banker som yter stor økonomisk støtte, der er vi helt avhengige av hverandre. Foreningen vår har jo fått enormt mye støtte fra banker for å kunne gjøre det praktiske arbeidet. Helt avgjørende for å gjøre merkearbeidet, og lage turtavler. Vi får ikke inn penger, så at det er støttespillere utenom kommune er helt klart nødvendig for å skape bolyst og bedre helse».

Den frivillige understreker et gjensidig avhengighetsforhold mellom dem som utførende part og banker og næringsliv som økonomisk bidragsyter. Næringslivet nyter godt av å skape bolyst og trivsel, som kan være noe av forklaringen på dette utsagnet.

I tillegg til økonomiske ressurser internt i de ulike aktørene, er også økonomisk støtte til friluftsliv en faktor og ifølge Sunnmøre friluftsråd er det nødvendig å ta i betraktning hvor mye friluftsliv kan engasjere «allmennheten», kontra et større anlegg: *«Det er utrolig mye billigere å legge opp til parkering for en Stikk UT! tur enn det koster å bygge en idrettshall»*. Som viser til en større debatt innen finansiering av friluftslivstiltak og satsing på idrett. Da dette ikke er tema i oppgaven, vil ikke dette bli sammenlignet eller diskutert videre.

5.4 Hva fasiliterer godt samarbeid?

Funn viser flere faktorer som er med på å skape et godt samarbeid i caset Stikk UT!, der aktører i et samskapingsperspektiv skal jobbe mot å løse en felles oppgave eller realisere et mål (Heimburg & Hofstad, 2019).

5.4.1 Gode tilbakemeldinger

I caset Stikk UT! har opplevelsen av å være med på noe som er så populært gir mersmak for stort sett alle involverte. Den opplevde viktigheten av arbeidet som gjøres blir dermed en faktor som er med på å styrke samarbeidet, som for eksempel beskrevet av grunneier: *«Det er av stor betydning at vi har folkehelseiltaket Stikk UT!. Det er et samfunnsløft»*. Dette understrekes også av den frivillige, men da også med egen vinning i tankene:

«Gleden jeg selv har, og kan dele denne med andre ved å vise de nye steder og kunne gå sammen. Dette motiverer meg, og jeg er svært opptatt av folkehelse. Jeg er utdannet fysioterapeut. Jeg er kanskje mest opptatt av lavterskeltilbud, og få flere med meg på tur. Jeg koser meg når jeg går ut med sag og drill, og ikke minst bidra til å fordele slitasje på naturen, så ikke de samme turene blir nedtråkket».

Funnene fra grunneier og frivillig viser til en felles opplevelse av glede i å kunne bidra til å tilby et turtilbud som Stikk UT!, og grunneiers utsagn viser til statusen Stikk UT! har opparbeidet seg blant enkelte. Særlig virker det som at den frivillige er opptatt av å dele med andre for det sosiale, og for egen glede av å være i, men også ivareta naturen. I tillegg er en egen motivasjon for den frivillige at flere skal komme seg ut på tur, som Stikk UT! har bidratt til i Møre og Romsdal (Skrove et al., 2014):

«Jeg føler jo at Stikk UT! er et lavterskeltilbud først og fremst. Vi har veldig mange aktive i kommunen, og de trenger ikke Stikk UT! for å motivere seg. Men for de som ikke er så aktive har mer behov for et slikt tilbud. Også for det sosiale. Det gir meg mye at folk synes det er kjekt å komme seg ut, at skilting gir folk nye opplevelser fordi de tørr å oppsøke nye plasser».

Dette illustrerer hvordan forholdet er mellom den frivillige, og brukere av Stikk UT!, men også understreker dette viktigheten av trygghetsfølelse, som skilting bidrar til. I denne sammenhengen viser funn at Stikk UT! bidrar til positive helsegevinster, som Sunnmøre friluftsråd beskriver:

«Vi har fått høre det meste, også folk som har sagt at Stikk UT! har berget livet deres. Det har betydd så mye for livsglede, trivsel, mestring, helse, fysikk, også identitet og stolthet. De kriger jo mellom seg i Stikk UT! gruppene i kommunene, fordi de vil vise fram sine favoritter».

I tillegg til gode tilbakemeldinger fra brukere er det gode tilbakemeldinger mellom aktører. Dette er gjennomgående gjennom samtlige intervju, og vil bli presentert i grove trekk: Friluftsrådene mottar gode tilbakemeldinger fra samtlige informanter i tråd med at de drifter Stikk UT!, samt at de legger opp til samarbeid interkommunalt, og tverrsektorielt. Kommunen mottar gode tilbakemeldinger på grunn av Stikk UT!-kontaktens innsats for Stikk UT!, her særlig fra friluftsrådene. Frivillige mottar gode tilbakemeldinger fra alle informanter, unntatt grunneier, som åpner for å se på forhold mellom den som merker og den som eier i slike samarbeid. Videre er det ikke nødvendigvis et negativt forhold generelt, men heller en illustrasjon på at grunneiere og frivillige ellers ikke vet mye om hverandres involvering i prosjektet generelt. Grunneiere mottar gode tilbakemeldinger gjennom å åpne for å vise sin grunn, eller legge i en innsats (dugnad) for å tilrettelegge for mer friluftsliv, da særlig fra friluftsrådene.

5.4.2 Tydelige rammer og fordeling av roller

Funn vist tidligere viser også hvor det kan oppstå friksjon mellom samarbeidende parter, og det viser behov for tydeligere rammer for samarbeid mellom ulike aktører i denne sammenhengen. Her er kommunens rolle et eksempel på dette, som det er tydelige funn på

har mangler i samarbeidet, og mulige hindringer for samskaping på grunn av ressurser. I tillegg til denne utfordringen er Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal i en overgang fra interkommunalt selskap eid av kommunene til et kommunalt oppgavefelleskap:

«Friluftsrådet har gått fra å være en frivillig organisasjon IKS (interkommunalt selskap) – eid av kommunene, til en ny tilknytningsform. Vi er nå ett oppgavefelleskap og juridisk sett ansett som en del av kommunene. Det er viktig å finne gode samskappingsmåter med dette nye styret og sørge for at den kommunale medvirkninger i fremtiden».

Dette tyder på at friluftsrådene er i en overgangsfase med noen usikkerhetsmomenter, og gjør tiltak for å sikre Stikk UT!-kontaktenes videre samarbeid: *«Oppgavefelleskapet skal opprette en egen arbeidsgruppe, der Stikk UT! kontaktene skal være med, og trygge de. Så Stikk UT! kontaktene ikke blir oversett og bare utførende».* Dette funnet peker på et ønske fra Friluftsrådet i Møre og Romsdal at Stikk UT!-kontaktene ikke skal oppleve at de blir forsømt i denne tilknytningsformen. Jeg fulgte opp med å spørre om det eksisterer en instruks om toveiskommunikasjon mellom styre og arbeidsgruppe i oppgavefelleskapet, og til det svarte informanten i Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal:

«Nei de har ikke det i dag, og det er derfor vi skal ha denne arbeidsgruppen, for å sikre toveiskommunikasjon mellom oppgavefelleskapet og arbeidsgruppen. Men det er en liten nøtt å skire dette, og det er så viktig. For slik som i styret så er alt så formelt og arbeidsplaner, strategiplaner og endringer skal bankes igjennom i styret. Så for å sikre at Stikk UT! kontaktene er med på prosessene, at de er invitert med i forskjellige arbeidsgrupper som har noe med Stikk UT! å gjøre, utvikling og strategiplan».

Dette viser til et ønske om like mye, eller mer, samarbeid med kommunen rundt Stikk UT!, og det trengs tydelige rammer for hvordan dette samarbeidet skal fungere for å ivareta Stikk UT!-kontaktene, og hvordan dette kan utnyttes i fremtiden i politisk sammenheng med eksempelvis fylkeskommunens rolle og finansiering: *«[...] fylkeskommunen gir ikke lenger tilskudd til drift av Stikk UT!. Men vi bruker jo fortsatt morotur.no, som er det viktigste bidraget fra fylkeskommunen i samarbeidet».* Dette funnet fra Sunnmøre friluftsråd viser dermed at et av de viktigste bidragene er i utgangspunktet gratis, og handler derfor mest om

samarbeidet det tilrettelegger for, som viser til hovedoppgavene i både fylkeskommunen (Berg & Hansen, 2022) og friluftsrådene (Skille et al., 2020).

5.4.3 Annerkjennelse og hensyn

Det er flere aspekter innen annerkjennelse og hensyn som viser til hva som fasiliteter godt samarbeid, der særlig frivillige har enormt fokus i funnene. At det gode samarbeidet fortsetter er kritisk for at frivillige skal se det som givende, ifølge den frivillige informanten: *«Det er viktig for oss at vi samarbeider godt med både Friluftsrådet og kommunen for at det skal fortsette å være givende»*. Dette funnet illustrerer at balansegangen er en stadig faktor for om frivillige fortsetter som frivillig, og at andre aktører som kommunen og friluftsrådene har høy motivasjon for å ivareta de. Særlig utforende et det for kommunene som sitter med ansvaret for å koordinere de frivillige, men opplever tidvis vanskeligheter med å levere den rollen, som vist ovenfor, samt at kommunen også understreker balansegangen: *«Men det er en balansegang, så lenge de får være med å påvirke så går dette bra. Hvis blir uenige, eller det kommer kun ovenfra og ned, så kan jo de bare slutte»*. Sunnmøre friluftsråd svarer på samme spørsmål at forholdet mellom friluftsrådene og frivillige er av ytterste viktighet: *«For å få til dette er vi helt avhengige av ildsjelene og de lokale frivillige. De lager turbeskrivelser tar bilder, setter opp skilt, osv. Vi er ikke så mange ansatte i Friluftsrådene»*. Dette funnet viser at det ikke er nok ressurser i friluftsrådene til å drifte Stikk UT!, og i tillegg gå ut i felt, og er derfor avhengig av dugnad og frivillig arbeid.

Av andre hensyn kommer et interessant funn fra Sunnmøre friluftsråd:

«Når vi begynte sa vi et maksantall (15), men det var greit å ha mindre, men det skal helst være minst en tur i hver bygd/grend. Om en kommune har 16, så er det godkjent av oss. Dette gjør vi fordi noen kommuner ikke kan stille med så mange flere turer, og vi vil ikke at en kommune skal ha overflod i forhold til den andre».

Dette funnet viser til et hensyn til det interkommunale samarbeidet ved å ikke la en kommune tilby en overflod av turer, i forhold til en annen kommune som kan tilby et fåtall i forhold, og kan være med på å styrke samarbeidet mellom friluftsrådene og kommunene når det foreligger fastsatte rammer for praksis, der det også skal rulleres på 2-3 turer hver sesong med eksempelvis hensyn til slitasje (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig

kommunikasjon 13.mai 2022; Sunnmøre friluftsråd, personlig kommunikasjon, 31.mars 2022). Grunneier på sin side er ikke like positiv til denne praksisen, og ønsker å se at flere turer går igjen:

«Også ønsker jeg at noen kan bli motivert av at en tur varer i 2-3 år i stedet for at den blir tatt bort. Det er noen turer som går igjen, og jeg tror mange blir lei seg når favoritten blir tatt bort. Men det er jo forståelig med slitasje. Fra min side er det litt arbeidet vi legger i det. Da er det kjekt at den går igjen».

Dette funnet viser til en mulig negativ side for videre samarbeid, da det er viktig for grunneieren at arbeidet som legges i en sti eller tur blir satt pris på. Ivaretagelse av grunneiere går dermed forbi turvett og hensyn som å lukke grind, og handler like mye om å se hvor mye tid og krefter en grunneier velger å legge i Stikk UT!

5.4.4 Møtepunkter

Funn viser at et gjennomgående positivt trekk for samarbeid er fellesmøter. På spørsmål om hvordan samarbeidet fungerte mellom kommune og friluftsråd svarte Sunnmøre Friluftsråd: *«Stort sett veldig bra! Og det har vært veldig givende og kjekt når man får så mye tettere kontakt, og blir mye bedre kjent med medlemskommunene og folkene, særlig de som jobber med folkehelse».* Med dette utsagnet viser Sunnmøre friluftsråd at det er givende å jobbe tett på Stikk UT!-kontaktene, som kan tolkes til at kontakten mellom kommune og friluftsråd er tilstrekkelig for å tilby Stikk UT!, og at møtepunktene mellom friluftsrådene og kommunene er svært nyttig da det skaper relasjoner, samhold og et tettere nettverk: *«Hvert år samler vi alle Stikk UT!-kontaktene i et møte [...]. Det er veldig høy deltakelse, her kan vi diskutere løsninger, utfordringer, bli venn og bli venner, og da er det mye lettere å ta en telefon senere og hjelpe hverandre og dele tips og erfaringer. Praktiske løsninger blir lett overført, og det er veldig viktig også for å spørre om råd om ideer».* I denne sammenhengen ble det også nevnt av Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal at de har et forbedringspotensiala for å styrke det interkommunale samarbeidet, selv om det ikke ble nevnt noen behov for det direkte fra kommunens side.

Videre svarte informanten i Sunnmøre friluftsråd på samarbeid på tvers av sektorer: *«Det fungerer bra.. I hovedsak fungerer det helt forbløffende bra siden det er så mye folk*

involvert». Dette funnet viser at det er en viss vantro i deres opplevelse av samarbeidet, til tross for flere utfordringer vist tidligere. Møtepunkter viser seg å være en måte å oppmuntre til samarbeid på som samtlige informanter er positive til, men som kommunene noen ganger har problemer med å innfri, som grunneier beskriver:

«Jeg har forholdt meg til kommunen. Stikk UT!-kontakten hadde et kurs for oss når kommunen ble medlem, om hvordan vi skulle forholde oss til dette. Vi har ikke direkte kontakt med friluftsrådet. Det vi merker er når den kontakten vi har går ut i permisjon eller slutter, så tar det lang tid før noe skjer. Det ble slutt på det årlige møtet med en gang den personen gikk ut i permisjon ett år, og det savnet vi».

Funn viser at det er stort engasjement rundt møtepunktene mellom kommune og frivillige lag og organisasjoner, herunder også grunneiere og andre som lager turbeskrivelser, som oppmuntrer til samhold og nye ideer skapes, og det oppleves som et savn når det ikke innfris.

Den frivillige informanten viser til en temakveld som var svært nyttig:

«Kommunen arrangerte nylig en temakveld, der det ble oppmuntret til at frivillige lag og organisasjoner kan møtes og snakke sammen, og samarbeide om arrangementer. Vi samarbeidet og samordnet oss om et arrangement for ikke så lenge siden; Et arrangement der vi i fjor hadde med oss barneturlaget som arrangerte tur for barnefamilier fra sentrum til en friluftsmøteplass ved vannet, i tillegg til selve turen opp på fjellet for voksne og ungdommer».

Dette viser gjennomslagskraft og vilje i lokalbefolkningen til å jobbe med friluftsliv også utenom Stikk UT!, og her fungerer kommunen som en samskapingsarena for de andre aktørene og seg selv, og er med på å ivareta engasjementet. Dette kan ses som et eksempel på hva kommunesektoren kan bidra med i sammenheng med frivillighet og samarbeid (Meld. St. 18 (2015-2016)).

6.0 Diskusjon

I denne oppgaven har jeg intervjuet 5 involverte aktører om deres opplevelse av samarbeidet på tvers av sektorer. Dette temaet drøftes under, ut ifra empiri og teori, samt informasjon innhentet i intervjuene. Deretter vil resten av underkapitlene presenteres i samme rekkefølge som presentasjonene av resultatene.

6.1 Ansvar, ledelse og behov for medvirkning

Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal har mange ansvar, som de ser ut til å balansere det med god hjelp fra alle aktører, som også har sine egne interesser. Som vist over har fylkeskommunen friluftsliv og idrett som oppgave (Skille et al., 2020), og friluftsrådene i Møre og Romsdal nyter godt å være en samarbeidspartner med fylkeskommunen pga. turdatabasen som fylkeskommunen leverer. Denne tjenesten får friluftsrådene bruke gratis, som har blitt nevnt som det største bidraget til prosjektet. Uten denne turdatabasen hadde friluftsrådene trolig måttet bruke eksempelvis www.ut.no, som ville tatt samarbeidet ut av fylkeskommunen og inn i en annen (privat) aktør, i dette tilfellet turistforeningen. Dette er under diskusjon i Friluftsrådernes landsforbund som nevnt, og det er usikkert hvordan dette ville påvirket samskapingen mellom aktørene om det skulle bli en avtale mellom turistforeningen og Friluftsrådets landsforbund, særlig når Stikk UT! har blitt så etablert i Møre og Romsdal. Det vi ikke vet nok om i denne sammenhengen er hvordan samskaping eventuelt kan øke sosiale forskjeller i en kontekst der det er forskjell mellom hvilke ressurser et lokalsamfunn har å jobbe med (Heimburg & Hofstad, 2019). Et eksempel på ressurser kan være frivillige og ildsjeler. Stikk UT! har ved flere anledninger ytret at det ville ikke latt seg gjøre uten dem (Stikk UT!, 2021; Sunnmøre friluftsråd, 2022b), som trolig kan sies om flere tilbud innen velferdssektoren generelt (Wollebæk et al., 2015). En annen faktor her er at det er ikke gitt at alle friluftsrådene går inn for å tilby den samme turtrimmen, sett at det er flere friluftsråd som «kjører sitt eget løp», som beskrevet i intervjuene med friluftsrådene i Møre og Romsdal. Da det ikke har blitt gjennomført noe intervju med Friluftsrådernes landsforbund er det usikkert om hvorfor det har blitt åpnet opp for et samarbeid med turistforeningen, og derfor er dette noe som ikke kommer til å bli spekulert videre i, men det blir interessant å se hva utfallet blir for dette mulige partnerskapet.

I tillegg til turdatabasen har friluftsrådene et samarbeid med fylkeskommunen rundt vern og miljø, som også er en av oppgavene til fylkeskommunen (Berg & Hansen, 2022). Dette er en viktig arena for samskaping hvor to aktører går sammen for å løse en oppgave, så lenge begge parter er bevisste på deres bidrag, og sitt ansvar, og at de er på samme nivå (Heimburg & Hofstad, 2019). Friluftsrådene viser turforslag, og fylkeskommunen kan vise til forskjellige grunner for hvorfor en tur ikke kan gå igjennom en bestemt myr, eksempelvis. Dette er en gjennomtenkt og god måte å sikre og ivareta sårbare arter og biologisk mangfold. Videre er denne samarbeidsformen med på å styre den største trafikken unna utsatte områder, og gir rom for å føre dialog rundt forskjellige utfordringer, og friluftsrådene har dermed et sterkt faglig miljø som bidrar i dette prosjektet, og kan tilpasse tilbudet etter hva naturen tillater. Dette samarbeidet er tilsynelatende godt, og det hadde vært interessant å få vite mer fra fylkeskommunens side, men som nevnt har jeg ikke fått respons på min forespørsel, og derfor har jeg ikke nok informasjon til å kunne spekulere videre i hvordan samarbeidet oppleves fra fylkeskommunens side, men sett fylkeskommunens ansvarsområde innen friluftsliv er det en forutsetning at de er involvert (Skille et al., 2020), for å ivareta en viss kontroll over bruk av natur, uten å nødvendigvis utfordre allemannsretten (Eriksen & Reusch, 2022).

Med ansvaret for Stikk UT! kommer risikovurderinger, og friluftsrådene er begge tydelige på at Stikk UT! skal først og fremst være et lavterskeltilbud, og har vurdert at flere konsepter kan utsette uerfarne innen friluftaktiviteter for fare. Det som ble nevnt i intervjuene har vært padling og sykling, og det er diskuterbart om det gjelder mest risiko, utvanning av konseptet, eller om det er av økonomisk art. Her vil jeg fokusere på de to førstnevnte under ansvar for Stikk UT!.

Ved å bruke utvanning av konseptet som argument er det tilsynelatende motivasjon for å beholde inntrykket av å være et lavterskeltilbud som ligger latent. Dette kan være fordi friluftsrådene er tilfredse med tilbudet slik det er i dag, særlig etter å ha utvidet konseptet til å dekke hele året med vinterfotturer og ski, eller det kan være fordi de ikke har ressurser eller ønsker å pålegge mer arbeid på seg selv, kommunen og frivillige organisasjoner eller enkeltindivider. Skulle konseptet utvidet seg hadde det krevd mer av friluftsrådene, kommunen og de frivillige, og per i dag ser det ikke ut til at dette er noe aktørene friluftsråd og kommune har ressurser til. Videre er det en mulig hindring for samskaping om en aktør

ikke deltar på et av konseptene, slik vi har sett i funnene der Stikk UT!-kontaktene ikke er involvert i Stikk UT!-ski. Videre er det også et argument at ikke alle turtrimmer trenger å dekke de utallige friluftaktivitetene som er mulige å gjøre, for å ikke virke ekskluderende eller for å unngå å ta Stikk UT! langt ifra det det var ment til å være.

Når det kommer til risiko er det hovedsakelig fare for uerfarne som har vært i fokus. Friluftsrådene grøsser av tanken på å oppleve et dødsfall på Stikk UT!-tur, selv om ulykker kan skje hvor som helst. Med risiko i denne sammenhengen kan friluftsrådene kontrollere minimalt, men det de forsøker å kontrollere er å ikke legge opp til turer der stier er nedslitte og farlige, eller sørge for at turbeskrivelser og merking er så nøyaktig at det ikke er stor sjanse for å gå seg vill. Dette fører til en egen diskusjon rundt tilretteleggelse for friluftsliv, og hvorvidt det er ødeleggende for naturopplevelsen, eller et nødvendig tiltak for å oppmuntre til mer bruk av natur (Skille et al., 2020). Grunneier hadde et eksempel på at merking ble ødeleggende, og slike hendelser skaper friksjon i samarbeid mellom grunneiere og frivillige/de som lager turforslag. Dette viser at det er behov for et tettere samarbeid mellom de som merker, de som lager turforslag og grunneier, og videre at det er tydeliggjort hvem som står ansvarlig for å skaffe godkjenning fra grunneier. I tillegg er dette et tegn på at det løses forskjellig over kommunegrenser, siden alle informanter er bosatt i ulike kommuner, og noen har mottatt informasjon om praksis, og andre ikke. Dette kompliserer samarbeidet i de kommunene der slike problemstillinger oppstår, og det må avklares hvem som har ansvaret for det praktiske, og hvem som har ansvaret for å sørge for at informasjonen når fram.

Risiko er også noe av årsaken til at Stikk UT!-ski ikke tilbyr turer på fjelltopper, selv om Møre og Romsdal kan tilby svært mange toppturer på ski. Dette er en egen nisje, og Stikk UT!-ski, slik konseptet er lagt opp, skal tilby turer med tråkka løyper som egner seg mer for langrenn, enn slalom/randonee. Årsaken til denne beslutningen er trolig basert kun på risikovurderinger, siden toppturer på ski behøver kunnskap om skredfare, skavler og andre mulige farer. I tillegg krever slike turer utstyr, som ikke alle kan eller velger å investere i, og det hadde kunnet virke ekskluderende om slike turer skulle blitt en del av dette tilbudet, som i bunn skal være et lavterskeltilbud. Dette forankres i litteraturen, som omtaler friluftslivsaktivitet som en aktivitet som krever minimalt med utstyr (Meld. St. 18 (2015-2016); Skille et al., 2020).

Kommunens ansvar for Stikk UT! kommer med store utfordringer for kommunens drift internt. Kommunene har et stort ansvar når det kommer til folkehelse (Folkehelseloven, 2012), og om medlemskap ikke gir store ringvirkninger i form av en friskere befolkning direkte, så viser forskning at dersom det skal oppnås en fysisk helsefordel gjennom friluftsliv, er det trolig slik at det må tilrettelegges for det i større grad (Skille et al., 2020). Caset Stikk UT!, og andre friluftslivstiltak som bedriver registrering kan trolig være med på å synliggjøre effekter som redusert stress (Hartig et al., 1996; Hartig et al., 2003; Ulrich et al., 1991), bidra til aktivisering av inaktive (Skrove et al., 2014) og viktigheten av friluftslivsaktiviteter i befolkningen (Meld. St. 18 (2015-2016)).

Kommunens største utfordringen har vist seg å være å levere rollen som Stikk UT!-kontakt, som er det eneste direkte ansvaret som ligger hos kommunen. Særlig utfordrende er tilfeller der Stikk UT!-kontakten slutter, går ut i permisjon eller pensjonerer seg. Det er stor usikkerhet rundt denne rollen, som skaper mye friksjon og frustrasjon blant alle andre aktører, og er tilsynelatende med på å hindre samskaping, da eksempelvis fellesmøter med frivillige og grunneiere faller ut når Stikk UT!-kontakten forsvinner. Denne rollen er essensiell for at Stikk UT! skal kunne operere slik det gjør, og det oppleves som strevsomt for de andre partene når kommunene ikke klarer å levere en Stikk UT!-kontakt. Dette er trolig den største utfordringen i samarbeidet som helhet, da det er så synlig for alle parter når kommunen svikter på dette punktet. Kommunen er under stadig mer press med nye oppgaver etter kommunereform, herunder sammenslåing og krav til mer tverrfaglige metoder (Kommuneloven, 2018), inkludert samskaping (Heimburg & Hofstad, 2019). Dette krever mer samarbeid mellom friluftsrådene og kommunene, som kan vise til beslutningen om å omorganisere seg til kommunale oppgavefelleskap. Denne beslutningen knytter kommunene og friluftsrådene tettere sammen juridisk sett, og vil forhåpentligvis være med på å løse denne store utfordringen på sikt. Med denne endringen er det nye muligheter for å samskape mellom friluftsrådene og kommunene, og med en mulig gjennomslagskraft gjennom politikere i styret (Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, personlig kommunikasjon, 13.05.2022).

Kommunen ønsker også å medvirke i form av å sørge for et gjennomført tilbud i sin kommune, der motivasjonen ser ut til å være å blidgjøre både innbyggerne i mange tilfeller, men også for å kunne vise til et folkehelsetiltak jf. Folkehelseloven (2012). Stikk UT! er en

satsing innen friluftsliv som tilsynelatende vekker stor interesse blant innbyggerne (Skrove et al., 2014), men som krever enorme mengder frivillig arbeid, og ville vært umulig å gjennomføre på dette nivået uten frivillige. Frivillige har en særegen posisjon i denne sammenhengen, og er i hundretall (Sunnmøre friluftsråd, 2022b). Hvis frivillige opplever mangel på medvirkning eller påvirkning, kan de miste motivasjonen og velge å slutte (Wollebæk et al., 2015). Denne posisjonen gjør at alle involverte parter er svært opptatt av at frivillige skal føle at de betyr mye for resultatet. Informanten kaller seg selv en nerd, som viser til høyt engasjement for deltakelse og tilfredsstillelse av egne motiver, men derimot som ikke kan veie opp for dårlig organisering av arbeidet til den grad at de slutter. I denne sammenhengen er det et godt samarbeid generelt, men frustrasjonen rundt forskjell mellom to sesonger gir rom for en slik negativ påvirkning for den frivillige informanten, men som ikke viser tegn til å ville slutte. Informanten viser heller til løsninger som kan bidra til å gjøre arbeidsoppgavene lettere for de frivillige, som kan være nyttig informasjon i henhold til samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor (Meld. St. 18 (2015-2016)).

Til sist er behovet for medvirkning høyt for grunneieren, som «vil være med i tiden», men som samtidig viser en forståelse for andre grunneiere i sameiet som har vanskelig for å dele sin grunn på dette nivået. Allemannsretten skal sikre ferdsel i andres utmark (Eriksen & Reusch, 2022), men grunneieren har sine rettigheter (Friluftsløven, 1957). Den største utfordringen slik det tolkes til er imidlertid ikke å styre trafikken eller miste kontroll, men det faktum at det ikke er allment kjent at det er privat grunn. I et større perspektiv kan dette skape friksjon mellom kommune og grunneiere, og det trengs mer kunnskap om dette forholdet i en friluftslivssammenheng, da særlig i sentrumsnære områder, for å kartlegge behov, samt utvikle gode løsninger.

6.2 Rolleavklaring i praksis

Samskaping kan bidra til å sette samarbeidet i et system, som denne studien har satt søkelys på. Det har vist seg å være noen større, og noen mindre utfordringer i samarbeidet som er hindringer for samskapingen, og det er hovedsakelig egen rolleforståelse, eller motsetninger innen forventninger til andre.

Kommunen ser det som helt nødvendig at friluftsrådene drifter og administrerer Stikk UT!, og at deres involvering som koordinator er tilstrekkelig. Det stemmer at rollen er tilstrekkelig når det kommer til det originale turtilbudet på sommerhalvåret, og det virker som at samarbeidet går på skinner med Stikk UT!-kontakten involvert for alle andre parter, til tross for utfordringene nevnt ovenfor. Utfordringene i samarbeidet oppstår når det ikke er en Stikk UT!-kontakt som koordinerer frivillige, slik beskrevet av både friluftsrådene, og den frivillige. Fra friluftsrådernes side er det utførende å få frivillige til å møte opp på møter og spre informasjon, for den frivillige krever det mer tid å organisere, og er tydelig mer utfordrende enn sommerhalvåret, som kan være med på å påvirke kost-nytte for den frivillige, og i verste fall føre til en «oppsigelse» som vist i litteraturen (Wollebæk et al., 2015). Den frivillige opplever vanskeligheter med kommunikasjon og er usikker på hvem man skal kontakte for hva. Det er her Stikk UT!-kontakten burde vært koblet på ifølge den frivillige, for å enklere finne rette vedkommende for en oppgave eller for å spørre om råd. Dette tyder på at det er tidkrevende for den frivillige å jobbe med Stikk UT!-ski, og ønsker mer hjelp fra kommunen. Kommunen har sagt fra seg koordinatorrollen i dette konseptet, og det er ikke sannsynlig at den kobles på før det eventuelt reforhandles mellom friluftsrådene og kommunene. Dette setter en stopper for samskaping, som handler om å gjøre noe sammen (Heimburg & Næss, 2021), og det skaper splid i samarbeidet når den ene siden leverer og den andre oppleves som mer tungvint og håpløs for de som jobber i felten. Stikk UT!-ski, som er eksemplet for mangel på Stikk UT!-kontakt, er et samarbeid mellom friluftsrådene, skiforbundet og frivillige, og det er tydelig forbedringspotensiala når den frivillige merker stor forskjell mellom konseptene.

Det er også en viss spenning blant grunneier og frivillig når det kommer til kommunens involvering generelt, og de krever mer av kommunene sine. Herunder har markedsføring, økonomiske bidrag og generelt samarbeid blitt nevnt. Kommunene fra sin side oppfyller det som kreves av dem fra friluftsrådene etter avtalen, og kan ikke pålegges mer ansvar fra de andre partene, men noe mer ansvar ser ut til å falle naturlig på kommunen ifølge intervjuene. Dette er interessant sett alle andre oppgaver som faller på kommunen, og hvorvidt det er hensiktsmessig å kreve mer av kommunene. Det er flere tilfeller av det jeg vil definere som gråsoner, der det er et skille mellom deres ansvar for Stikk UT!, og deres ansvar som kommune. Eksempelvis er geografiske forhold, som illustrert av grunneier, en

vanskelig problemstilling i denne sammenhengen. Først virket det som det kun handlet om økonomiske forhold mellom grunneiers ønske om mer bidrag til å utbedre stier, men i det store bildet handler dette om hvem som har ansvaret for friluftsområder særlig nært et sentrum, hvor befolkningen benytter store arealer til å gå på tur, og har i tillegg en oppfatning om at kommunen eier området. Dette er en problemstilling som kan gjelde flere steder, uavhengig av typen turtrim eller eventuelt uavhengig av turtrim generelt. En slik forventning viser til at rollen kommunen har, i grunneiers øyne, kan ses fra flere sider. På en side har kommunen ansvar for sitt areal ved å eksempelvis tilrettelegge for grøntområder, hensyn til landbruk og bebyggelse (Plan- og bygningsloven, 2008), og selv om hva som fremgår i denne kommunens arealplanlegging er ikke et tema i denne oppgaven, så er dette svært relevant for grunneieren og videre samarbeid slik situasjonen er beskrevet av grunneier. Sett i et større perspektiv virker det som at kommunen oppfyller kravene, og her går ut over det som er forventet av kommunen i avtalen med friluftsrådet det gjelder ved å henvise til steder grunneieren kan søke om midler, og ikke kan regnes som en svikt i kommunens rolle i samarbeidet om Stikk UT!, men heller en forventning fra grunneier til kommunen generelt. Det er også en faktor i denne saken som omhandler det faktum at grunneieren har til dels overtalt flere andre grunneiere i sameiet om å bli med i Stikk UT!, og informanten kan oppleve økt motstand fra de, om det skulle oppstå mange konflikter. I sammenhengen Stikk UT! er dette med på å skape frustrasjon for grunneieren som ønsker å være en del av prosjektet, men ikke har kapasitet til å gjøre mer enn hun gjør per dags dato, da hun er i full jobb og sitter i styret til sameiet, og ønsker mer av kommunen enn å få vite hvor hun kan søke midler. Videre har den frivillige informanten ytret skuffelse over sin kommune i sammenheng med markedsføring av konseptet, dog det har blitt bedre med årene. Dette viser at samarbeidet har bedret seg, der kommunen har innsett at denne rollen forventes av den, og forbedret seg. Hvorvidt dette er kommunens ansvar er diskuterbart, med tanke på hva friluftsrådene gjør av markedsføring, men det er en klar forventning hos den frivillige informanten at kommunen er ansvarlig for å informere og mobilisere innbyggerne i denne sammenhengen.

6.3 Økonomiske ressurser

Stikk UT! er avhengig av flere inntektskilder for at det kan fortsette som et gratis tilbud samt vedlikeholdes og eventuelt videreutvikles. Den økonomiske situasjonen er friluftsrådene delvis skyldig i selv på grunn av manglende evne til å forutse hvor stort Stikk UT! kom til å bli, og tempoet det skjedde. Sunnmøre friluftsråd som nevner selv at de har holdt på modellen der de dekker utgiftene, selv om det tilsynelatende medfører store utfordringer internt i friluftsrådene. Så selv om veksten har vært velkommen i alle andre aspekter, er det behov for mer kunnskap om hvordan slike tiltak kan ha mindre økonomiske konsekvenser for en part eller sektor. I henhold til politiske føringer er friluftsliv fylkeskommunens ansvarsområde, og det omfatter også fordeling av midler (Skille et al., 2020), som har tilsynelatende redusert tilskuddet de siste årene ved å «bake inn» all støtte til friluftsrådene inn i det 3årige administrasjonstilskuddet slik funn viser. Dette er et dilemma for friluftsrådene, som fikk anbefalt å øke antall turer i en rapport gjort av Møreforsk AS i 2014 (Skrove et al., 2014). I denne rapporten ble det også anbefalt et større søkelys på sentrumsnære turer, som igjen kan skape problemer for en grunneier i samme situasjon som informantene i denne studien. Denne situasjonen har blitt diskutert tidligere, og økonomisk sett er det et behov for midler når offentlig sektor satser på å tilrettelegge for friluftsliv (Skille et al., 2020), og Stikk UT! er en satsing innenfor kommunal sektor sett overgangen til et kommunalt oppgavefelleskap. Med politikere i styret og egne arbeidsgrupper med Stikk UT!-kontakter er det muligheter for samskaping mellom alle aktører mot en mer bærekraftig drift av Stikk UT! som funn viser, slik at ikke friluftsrådene fortsetter trenden med underskudd, eller å «være på randen». I denne sammenhengen er det av høy relevans at Stikk UT! har beveget seg ut i salg av tjenester gjennom Stikk UT!-bedrift, og har dermed skaffet inntekt uten at det koster penger direkte for en «vanlig» turgåer, som ligger i bunn for hele konseptet. Det interessante med dette er at det er forskjellige inntektskilder som har blitt diskutert i Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal flere ganger, men som ikke har blitt gjennomført på grunn av deres prioriteringer, er reklame i appen eller en sum for å kjøpe appen. Siden dette ikke har blitt gjennomført viser det til at de jobber hardt for å finne andre løsninger enn å øke medlemskontingentene, samt sponsing, salg og omorganisering, der sistnevnte åpner nye dører for samskaping med nye aktører, samt et kjernemål som ikke blir glemt; Å kunne tilby Stikk UT! gratis til brukerne. Dette viser til en usikker framtid, og her

trengs det mer kunnskap om hvor mye tilrettelegging av friluftsliv skal trenge å koste, og om mer midler til Stikk UT! er den eneste løsningen. Tilrettelegging til friluftsliv er et paradoks innen en eller annen form for kultivering av natur (Skille et al., 2020), og det behøves mer kunnskap om hvorvidt det er nødvendig å tilrettelegge i så stor grad ved å eksempelvis forske videre på helsegevinst, selv om det er påvist av flere at tilrettelegging påvirker bruk av natur (Skille et al., 2020; Skrove et al., 2014).

Motsetningen til de andre aktørene innen økonomi er som funn viser den frivillige sektoren. Den frivillige opplever ingen utfordring i å søke om midler for, som er med på å sørge for gjennomføringskraften hos frivillige organisasjoner, og dermed øker motivasjonen for å fortsette som frivillig (Wollebæk et al., 2015). Forholdet mellom sponsor og frivillige organisasjoner opplever et gjensidig avhengighetsforhold ifølge den frivillige informanten, som til dels kan støttes i litteraturen (Dolphin, 2003), men da det ikke har blitt gjennomført intervju med sponsor foreligger det ikke nok kunnskap til å drøfte videre om dette forholdet.

6.4 Hva fasiliterer godt samarbeid?

Kriterier for at det skal være samskaping er ikke hovedfokus i denne oppgaven, her er det heller et forsøk på å illustrere hvordan det kan løses i praksis, som Stikk UT! er et eksempel på. Denne oppgaven er dermed et forsøk på å bidra til ny kunnskap om samskaping i et folkehelseperspektiv.

6.4.1 Gode tilbakemeldinger

Gjensidig respekt for hverandres ulike bidrag når det gjelder kompetanse og tjenesteyting for å sikre best mulig kvalitet og utvikling, er særlig relevant for Stikk UT og tilretteleggelse for friluftsliv generelt. Fylkeskommunen, kommunene, friluftsrådene og frivillige jobber mot samme kjernemål, med tillatelse fra grunneiere og det gode samarbeidet resulterer i gode tilbakemeldinger fra involverte sektorer, samt brukerne av Stikk UT!. Det fremstår som et gjennomført tilbud, til tross for skyggesider vist ovenfor. For brukerne er dette trolig ikke noe som kommer fram, annet enn at tilbudet er gratis og at det skaper trivsel på arbeidsplasser gjennom Stikk UT!-bedrift, samt at det blir beskrevet som et samfunnsløft i intervju med grunneier. Dette tyder på en viss status, og kan være en kilde til motivasjon for

videre samarbeid på tvers av sektorer. Som Wollebæk nevner er det visse betingelser for at frivillige skal fortsette, og dette kan til en viss grad overføres til en grunneier. Selv om utgangspunktet for deltakelse er noe annerledes, deler grunneiere og frivillige deres posisjon i samarbeidet, som i dette tilfellet blir definert som frivillig. Med andre ord: På samme måte som en som jobber frivillig for et tiltak, kan også grunneier velge å trekke seg ved ønske eller opplevelse av ubehag, og tiltak som involverer frivillig sektor er dermed avhengig av å danne en samskapingsarena der denne sektoren er på samme nivå som alle andre aktører (Heimburg & Hofstad, 2019). Med dette er det også et større behov for mer kunnskap om hvordan frivillig sektor kan innlemmes i de offentlige oppgavene (Meld. St. 18 (2015-2016)), og dette tiltaket kan bidra til inspirasjon for videre forskning innen prosjekter eller folkehelseiltak som i stor grad benytter frivillig virksomhet. Som nevnt er det i et samskapingsperspektiv nødvendig at det er enighet mellom partene, og at alle stiller på samme nivå (Heimburg & Hofstad, 2019). Et godt samarbeid tilrettelegger for at alle parter blir hørt, og at det er en felles forståelse for hva som skal realiseres, og hvordan arbeidsoppgavene fordeles for å nå et felles mål. I caset Stikk UT! er det utviklet en kompleks samarbeidsmodell som har sine gode sider. Alle parter er engasjerte i prosjektet, og har høy motivasjon for å realisere Stikk UT! sesong etter sesong. Dette fører med seg mye positivt for videre samarbeid, og aller mest ser det ut som at selve konseptet sin status har mest å si for de involverte. Veksten alene viser at det er populært, som skaper glede for alle involverte og oppmuntrer til videre arbeid (Wollebæk et al., 2015).

6.4.2 Tydelige rammer og fordeling av roller

Mangelen på tilstrekkelig tydelighet og rollefordeling har ført til noen misforståelser mellom aktører, da særlig i kommunens tilfelle og da på grunn av mengden ressurser i form av arbeidskapasitet, men også rolleforståelse i noen kommuner. Dette kan styrkes i et samskapingsperspektiv gjennom den nye tilknytningsformen mellom friluftsrådene og kommunene, mener informanten i Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, som også viser til usikkerhet rundt organiseringen, og hvordan trygge Stikk UT-kontaktene. Hvorvidt denne organiseringen vil løse problemene på sikt gjenstår å se, men friluftsrådene viser til at de forstår problemstillingen, og iverksetter derfor tiltak for å sikre kontakt mellom styret og arbeidsgruppen(e). Samarbeidet mellom kommune og friluftsråd har blitt beskrevet som

høyst nødvendig av friluftsrådene og kommunens informant, og om denne rollen er særegen i et friluftsliviltak er per dags dato usikkert, da det ikke har blitt undersøkt, men utad ser det ut til å være en god metode for å sikre samarbeid, eller samskaping, mellom offentlig, privat og frivillig sektor som etterspurt i litteraturen (Heimburg & Hofstad, 2019; Meld. St. 18 (2015-2016); Selle & Strømsnes, 2012).

Samtaler rundt rollen Stikk UT!-kontakt viser også til et ønske om tilsvarende, eller mer, samarbeid med kommunen når det kommer til Stikk UT!, og hvordan omorganiseringen kan utnyttes i fremtiden i politisk sammenheng. Her er det et stort potensial for samskaping, da særlig på makronivå (Heimburg & Hofstad, 2019), og et mulig eksempel på hvordan dette kan løses i praksis. Det er imidlertid et større moment som må utbedres for å sikre god kvalitet på samarbeidet i samtlige kommuner, som er å utbedre rutine for å utnevne en Stikk UT!-kontakt. Kommuneadministrasjonene kan i noen tilfeller være sene, i andre tilfeller blir det ikke ny Stikk UT!-kontakt før vedkommende er tilbake fra permisjon. Dette er en svikt i samarbeidet som får store følger for administrering av Stikk UT! for friluftsrådene, men også får det fram negativitet hos grunneiere og frivillige. Det kan være behov for mer kvalitetssikring fra fylkeskommunens side i denne saken, da interessen innen naturforvaltning og tilrettelegging for friluftsliv er deres ansvar (Berg & Hansen, 2022; KommuneLoven, 2018), men siden det ikke foreligger funn fra fylkeskommunen kan jeg ikke gjengi hva som er rutine i fylkeskommunen når en slik rolle svikter i kommunene.

6.4.3 Annerkjennelse og hensyn

Det er flere aspekter innen annerkjennelse og hensyn som viser til hva som fasiliteter godt samarbeid, der særlig frivillige har enormt fokus i både litteraturen (Meld. St. 18 (2015-2016); Selle & Strømsnes, 2012; Wollebæk et al., 2015) og i intervjuene. Det gode samarbeidet er en forutsetning for informanten, som understreker at det er nødvendig for at det skal være givende å være frivillig for Stikk UT!. Friluftsrådene viser høy annerkjennelse ved flere anledninger i intervjuene, der det blir tydeliggjort at frivillige er grunnmuren, og at Stikk UT! ikke kunne operert på dette nivået uten de frivillige. Her er et tydelig avhengighetsforhold som må ivaretas, og dette kan styrkes ved å sørge for god organisering for å ivareta motivasjonen blant frivillige (Wollebæk et al., 2015). Sett i dette caset er det mange læringsmuligheter for andre folkehelseiltak, sett antallet frivillige engasjert i Stikk

UT! (Sunnmøre friluftsråd, 2022b), og særlig innen rekrutteringsmetoder, da den frivillige informanten støtter opp under litteraturen som viser at venner og bekjentskaper var veien inn for henne (Wollebæk et al., 2015).

Det interkommunale samarbeidet har få utfordringer å vise til i denne studien, og friluftsrådene viser til hensyn innen interkommunalt samarbeid ved å sette tydelige rammer for antall turer i en kommune. Dette kan være med på å skape en rettferdighetsfølelse hos kommunene, der det spesielt er færre turer og velge i sett landskap og geografiske forhold. En annen faktor kan være at det ikke er nok lokale ressurser til å tilby så mange turer, som kan være en ulempe med samskaping i praksis, gjennom lite erfaring knyttet til forskjeller i lokalsamfunnets ressurser (Heimburg & Hofstad, 2019). Her er det muligheter for å se på hvordan slike hensyn kan være med å støtte opp under lokalsamfunn med færre ressurser for å forstå mer om samskapingens innvirkning.

Mellom friluftsrådene, fylkeskommunen og kommunene er det et tydelig behov for styring og hensyn når det kommer til utøvelse og tilrettelegging for friluftaktivitet i henhold til slitasje og vern av natur. Når det foreligger fastsatte rammer for praksis med rullering på 2-3 turer hver sesong, skaper det et spenningsmoment for brukeren, men det viser seg at det også er en negativ side med denne rulleringsordningen for enkelte brukere som har sine favoritter, men også for grunneieren som trolig føler seg mindre verdsatt i denne sammenhengen. For å kunne fortsette med et friluftslivstilbud er en dermed avhengig av en god dialog med grunneiere (Meld. St. 18 (2015-2016)), og slike problemstillinger er sett i lys av dette. Grunneier viser til en mulig negativ side for videre samarbeid, da det er viktig for grunneieren at arbeidet som legges i en sti eller tur blir verdsatt, og følelsen kan svekke motivasjonen. Ivaretagelse av grunneiere går dermed forbi turvett og hensyn som å lukke grind, og handler mer om å se hvor mye tid og krefter en grunneier velger å legge i et friluftslivstilbud generelt, og her er det muligheter for å lære mer om dette forholdet gjennom Stikk UT!.

6.4.4 Møtepunkter

Ved å arrangere temakvelder og møter kan kommunen ses som en egen samskapingsarena gjennom å oppmuntre til samarbeid, særlig på mikronivå, for å ivareta lokale interesser, og samprouksjon generelt (Heimburg & Hofstad, 2019). Gjennom slike møter blir nye ideer til, men det er også en plattform for å forme nye relasjoner, bygge broer og utvide nettverk blant eksempelvis frivillige, som etterlyst i litteraturen (Meld. St. 18 (2015-2016)). Det er viktig for alle informanter at det eksisterer slike møtepunkt, som viser til hva som fasiliterer godt samarbeid generelt. Det oppmuntres derfor i denne studien å opprettholde slike møtepunkt for å sikre motivasjon blant frivillige, herunder også grunneiere, (Wollebæk et al., 2015), samt for å skape gode relasjoner og tettere bånd mellom engasjerte ansatte i kommunalsektoren, friluftsrådene og fylkeskommunen. Videre oppmuntres det til en større arena for interkommunalt samarbeid, som også nevnt av Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal, som gjennom arbeidsgruppene ser ut til å være underveis.

Møtepunkter kan dermed være sentral i hva som fasiliterer godt samarbeid, og dette kan benyttes i flere sammenhenger innen folkehelse tiltak gjennom mobilisering av lokale krefter. Det viser at det skapes et større engasjement innen tversektorielt samarbeid, inkludert sponsorer, som i dette caset kan føre til bolyst, bedre helse og trivsel (Skrove et al., 2014). Det kan også fungere som et eksempel på hva kommunesektoren kan bidra med i sammenheng med frivillighet og samarbeid (Meld. St. 18 (2015-2016)).

6.5 Refleksivitet/egen rolle

Min motivasjon for å skrive om friluftsliv kommer fra mitt engasjement innen naturopplevelser, min oppvekst og min interesse for folkehelse. I tillegg har jeg en utdanningsbakgrunn innen planlegging og administrasjon, og jeg er særlig interessert i kommunen som organisasjon, naturforvaltning, og menneskelig atferd. Jeg ville derfor se på dette tiltaket, da det traff meg det øyeblikket jeg flyttet til Sunnmøre, særlig siden fjell og natur var en av motivasjonene for å dra hit. Dette påvirker meg som forsker, og er med på å forklare beslutningen om å skrive om Stikk UT!

7.0 Konklusjon

Mitt forskningsspørsmål har vært: Hvordan opplever aktører som er involvert i utvikling, gjennomføring og vedlikehold Stikk UT! at samarbeidet fungerer, og hva fasiliteter godt samarbeid? Stikk UT! har vært en suksess siden oppstart, men har sine baksider med samarbeidet. Det går for det meste svært bra, men flere parter har store utfordringer.

Den største utfordringen har vist seg å være av økonomisk art for friluftsrådene, og delvis kommunene, der det må skje en endring for at friluftsrådene i Møre og Romsdal skal kunne fortsette driften bærekraftig. Videre har andre utfordringer vist seg å være av organisatorisk art, deriblant rolleavklaring og ansvarsfordeling.

Tydelige rammer behøves for å kunne samarbeide godt, og der er det påvist forbedringspotensiala mellom friluftsråd og kommune i henhold til interkommunalt samarbeid, mellom kommune og frivillige i form av feltarbeid, samt frivillige og grunneiere. I denne sammenhengen er det behov for mer standardisering i form av merking og samtykke med grunneiere.

Generell anbefaling: Revurdere dagens modell med ansvar for kostnader. Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal uttalte at de skulle ønske at kommunen tok mer av kostnadene, men for å sikre må det fram en avtale med fordelinger av det økonomiske ansvaret. Friluftsrådene kan oppmuntre til mer samskaping mellom de og alle aktører gjennom en ny finansieringsmulighet; Slik situasjonen er nå ønsker friluftsrådene at kommunene skal bidra økonomisk til vedlikehold og ivaretagelse av stier og natur, men det fremkommer ikke som et krav. En annen mulighet kan være å forhandle fram en avtale der kommunen får en bistandsrolle for frivillige og grunneiere, som ikke må være Stikk UT!-kontakten, for å bistå i søknader om midler. Som vist i funn er særlig frivillige i en særposisjon når det kommer til økonomiske tilskudd, og enkeltfrivillige og organisasjoner er en ressurs som viser potensiala til å kunne lette den økonomiske situasjonen for alle involverte sektorer. Dette svarer til et behov for samarbeidsmåter med frivillig sektor etterlyst i litteraturen (Meld. St. 18 (2015-2016)).

7.1 Kunnskapshull og anbefaling for videre forskning:

- Samarbeid på tvers av sektorer er komplekst og har med seg små og store problemstillinger. Det trengs mer forskning på hvordan et slikt samarbeid kan fungere optimalt innen folkehelsearbeid.
- I et samskapingsperspektiv er det lite kunnskap om hvordan samskaping kan utføres i praksis, og det trengs mer forskning på dette feltet, særlig sett i lys av negative sider som økte sosiale forskjeller i sammenheng med lokale ressurser.
- Tilretteleggelse for friluftsliv er et paradoks, og det behøves mer forskning på helsegevinster direkte gjennom friluftslivstiltak, sett i sammenheng med kultivering av natur og kostnader for samfunnet eller aktører som friluftsrådene.

Referanser

- Berg, O. T., & Hansen, T. (2022). *Fylkeskommune*. Retrieved 05.august 2022 from <https://snl.no/fylkeskommune>
- Currie, N. (2000). Maximising Sport Sponsorship Investments: A Perspective on New and Existing Opportunities. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 2(2), 70-77. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-02-02-2000-B007>
- Dolphin, R. R. (2003). Sponsorship: perspectives on its strategic role. *Corporate Communications: An International Journal*, 8(3), 173-186. <https://doi.org/10.1108/13563280310487630>
- Eriksen, G., & Reusch, M. (2022). *Allemannsretten*. Retrieved 28.juli 2022 from <https://snl.no/allemannsretten>
- Lov om folkehelsearbeid, (2012). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29>
- Lov om friluftslivet, (1957). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1957-06-28-16?q=friluft>
- Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal. (2022). *Om oss*. Retrieved 5.mai 2022 from https://www.friluftsråd.no/index.php?page_id=16
- Fuglsang, L., Willumsen, E., & Ødegård, A. (2020). *Samskaping : sosial innovasjon for helse og velferd*. Universitetsforlaget.
- Hartig, T., Bööck, A., Garvill, J., Olsson, T., & Gärling, T. (1996). Environmental influences on psychological restoration. *Scand J Psychol*, 37(4), 378-393. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.1996.tb00670.x>
- Hartig, T., Evans, G. W., Jamner, L. D., Davis, D. S., & Gärling, T. (2003). Tracking restoration in natural and urban field settings. *Journal of Environmental Psychology*, 23(2), 109-123. [https://doi.org/10.1016/S0272-4944\(02\)00109-3](https://doi.org/10.1016/S0272-4944(02)00109-3)
- Heimburg, D. V., & Hofstad, H. (2019). *Samskaping som samarbeids- og styringsform for kommunenes folkehelsearbeid: Hva vet vi? Hva er utfordrende? Og hvor går vi videre?* (NIBR-Rapport 2019:11). <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/1328/2019-11.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Heimburg, D. V., & Næss, O. (2021). Relational welfare: a socially just response to co-creating health and wellbeing for all. *Scand J Public Health*, 49(6), 639-652. <https://doi.org/10.1177/1403494820970815>
- Jacobsen, D. I. (2009). *Perspektiver på Kommune-Norge - en innføring i kommunal kunnskap*.
- Jacobsen, D. I. (2020). *Perspektiver på kommune-Norge : en innføring i kommunalkunnskap* (2. utgave. ed.). Fagbokforlaget.
- Jakhelln, L. E. (2020). *Ni av ti nordmenn føler seg mindre bekymret ute i naturen*. Retrieved 15.mars 2022 from <https://norskfriluftsliv.no/ni-av-ti-nordmenn-foler-seg-mindre-bekymret-ute-i-naturen/>
- Lov om kommuner og fylkeskommuner, (2018). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83>
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M., & Rygge, J. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg. ed.). Universitetsforl.
- Meld. St. 18 (2015-2016). *Friluftsliv: Natur som kilde til helse og livskvalitet*. Retrieved from <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20152016/id2479100/?ch=1>
- Meredith, G. R., Rakow, D. A., Eldermire, E. R. B., Madsen, C. G., Shelley, S. P., & Sachs, N. A. (2020). Minimum Time Dose in Nature to Positively Impact the Mental Health of College-Aged Students, and How to Measure It: A Scoping Review [Systematic Review]. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02942>
- Møre og Romsdal fylkeskommune. (2022). *Friluftsliv*. Retrieved 25.juli 2022 from <https://mrfylke.no/kultur-folkehelse-og-tannhelse/folkehelse-idrett-og-friluftsliv/friluftsliv>
- Nilstun, C. (2021). *Sponsor*. Retrieved 08.august 2022 from <https://snl.no/sponsor>

- NSD. (2022). *Fylle ut meldeskjema for personopplysninger*. Retrieved 08.august 2022 from <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger>
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling, (2008). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>
- Selle, P., & Strømsnes, K. (2012). *Organisasjonene og det offentlige, Har vi fått en ny frivillighetspolitikk?* https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kud/samfunn_og_frivillighet/rapporter/har_vi_faatt_en_ny_frivillighetspolitikk_vr_2012_6.pdf
- Skille, E. Å., Vedøy, I. B., & (red.), K. R. S. (2020). *Folkehelse En tverrfaglig grunnbok*.
- Skrove, G. K., Oterhals, G., Groven, G., & Bachmann, K. (2014). *Sulten og tørst, men Stikk UT! først*. file:///C:/Users/IdaTh/Downloads/1505%20Stikk%20UT.pdf
- Stikk UT! (2021, u.å.). *Fantastisk Stikk UT!-oppstart*. Retrieved 11.september 2021 from <https://www.stikkut.no/nyheter/fantastisk-stikk-ut-oppstart>
- Stikk UT! (2022). *Ny hovedsponsoravtale for Stikk UT!* Retrieved 2.august 2022 from <https://www.stikkut.no/nyheter/ny-hovedsponsoravtale-for-stikk-ut>
- Sunnmøre friluftsråd. (2020). *Samarbeidsavtale*. Retrieved 30.april 2022 from https://www.friluftsradet.no/site/img/204997/Samarbeidsavtale_Sunnmoere_friluftsrad_kommunalt_oppgaavefellesskap_KO_2020.pdf
- Sunnmøre friluftsråd. (2022a). *Om oss*. https://www.friluftsradet.no/index.php?page_id=200007
- Sunnmøre friluftsråd. (2022b). *Årsrapport 2021*. Sunnmøre friluftsråd. https://www.friluftsradet.no/site/img/204997/A_og_778_rapport_2021_Sunnmoere_friluftsrad.pdf
- Sverdrup, S. (2020). *Bachelor- og masteroppgaver i sosial- og helsefag : råd og vink : skritt for skritt* (1. utgave. ed.). Cappelen Damm akademisk.
- Thorne, S. (2016). *Interpretive Description: Qualitative Research for Applied Practice*. Routledge.
- Tjernshaugen, A. (2021). *Grunneier*. Store norske leksikon. Retrieved 28.juli 2022 from <https://snl.no/grunneier>
- Ulrich, R. S., Simons, R. F., Losito, B. D., Fiorito, E., Miles, M. A., & Zelson, M. (1991). Stress recovery during exposure to natural and urban environments. *Journal of Environmental Psychology*, 11(3), 201-230. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0272-4944\(05\)80184-7](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0272-4944(05)80184-7)
- Willumsen, E., & Ødegård, A. (2016). *Tverrprofesjonelt samarbeid : et samfunnsoppdrag* (2. utg. ed.). Universitetsforl.
- Wollebæk, D., Sætrang, S., & Fladmoe, A. (2015). *Betingelser for frivillig innsats, Motivasjon og kontekst*.

Vil du delta i forskningsprosjektet «Stikk UT! Om tverrsektorielt samarbeid» ?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å utforske samarbeidet mellom Sunnmøre Friluftsråd og Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal (herunder Stikk UT!), og kommune/fylkeskommune, og frivillige/grunneiere. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Stikk Ut! er et turtilbud som har blitt utviklet gjennom samarbeid mellom det offentlige og private. I denne studien ønsker jeg å undersøke hvordan dette samarbeidet har fungert i praksis, og belyse dette gjennom samskapingsteori. Ved å gjennomføre intervjuer med de involverte ønsker jeg å kunne vise hvordan samarbeidet har blitt bygd opp. For å vise ulike stadier vil jeg også inkludere en eller flere grunneiere og frivillige.

Som forskningsspørsmål har jeg satt:

Hvordan opplever fylkeskommune, kommune, Friluftsrådene, frivillige og grunneiere samarbeidet mellom de ulike aktørene i forbindelse med gjennomføring, vedlikehold og utvikling av et konsept som Stikk UT!? Dette er en masteroppgave på 30 studiepoeng, som tilsvarer et halvt års arbeid.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Masterstudent folkehelsevitenskap ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (Fakultet for landskap og samfunn) Ida Haug Theodorsen og veileder Ruth Kjærsti Raanaas er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta på grunn av din rolle i samarbeidet. Jeg ønsker å intervjuer en ansatt i fylkeskommunen, kommunen, Stikk UT!, samt en frivillig og en grunneier. Jeg håper dette vil gi god og bred oversikt over hvordan dette har utviklet seg, og vil utvikle seg videre. Dette utvalget er spesifikt valgt etter problemstilling.

Kontaktinformasjon har jeg fått fra Marte Melbø i Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal. Hun har god oversikt over hvem som har særlig ansvar og innsikt innenfor dette tiltaket.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du blir bedt om å delta i et personlig intervju med den prosjektansvarlige med en varighet på ca. 45 minutter. Det vil bli tatt opp digitalt. Du vil få tilsendt intervjuguide i forkant. Intervjuet kan foregå ansikt til ansikt, eller digitalt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil vi erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data, slik at ikke uvedkommende kan få tilgang til data som samles inn. Datamateriale vil lagres på NMBUs passordbeskyttede server.

De som vil ha tilgang ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet er veileder Ruth Kjærsti Raanaas og student ved Master i folkehelsevitenskap Ida Haug Theodorsen.

I dette prosjektet har du hatt en rolle som samarbeidspartner med kommunen. Du vil derfor kunne gjenkjennes indirekte i publisering av resultater. For å sikre størst mulig grad av konfidensialitet, vil vi ikke bruke navn i publisering av resultater fra denne studien, men hvilken rolle deltagerne har hatt vil kunne komme fram.

VEDLEGG 1

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes. Lydopptaket vil bli lagret internt på institusjonen gjennom nettskjema, og vil bli slettet ved prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Landskap og samfunn (LANDSAM). Folkehelsevitenskap – natur og miljø, helse og livskvalitet.
  - Ruth Kjærsti Raanaas, veileder: ruth.raanaas@nmbu.no
  - Ida Haug Theodorsen, masterstudent: ida.haug.theodorsen@nmbu.no
- Vårt personvernombud: Personvernombud ved NMBU er Hanne Pernille Gulbrandsen personvernombud@nmbu.no, tlf. 402 81 558

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Ruth Kjærsti Raanaas
(Forsker/veileder)

Ida Haug Theodorsen
(Student. Master i folkehelsevitenskap)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Stikk-Ut! Om tversektorielt samarbeid og sårbarhet», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at opplysninger om meg kan publiseres slik at jeg kan gjenkjennes (herunder rolle i organisasjon)

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

VEDLEGG 2: Intervjuguider

Du har deltatt i utviklingen av Stikk UT! i din kommune gjennom din rolle som ansatt i friluftsråd. Vi ønsker med dette intervjuet å forstå hvordan du/ dere har opplevd dette samarbeidet.

Når og hvordan startet Stikk UT!?

Kan du beskrive med dine ord hva Stikk-UT! er?

Er det noe med Stikk Ut! som skiller seg fra andre lignende turportaler?

- a. Hvordan ville det påvirket samarbeidet dersom eksempelvis Stikk Ut! skulle videreutvikles til en nasjonal turportal, og dermed konkurrere mot større aktører som DNT? Tenker spesielt på samarbeidet i dag, kontra et større samarbeid på tvers av fylker.

Kommune/offentlig sektor

Kommuner velger selv om de er medlem i Friluftsrådet eller ikke, hva er grunnen til at flere kommuner ikke er medlem (etter Friluftsrådets oppfatning)?

- b. Hva koster det for en kommune å være medlem?

Hvordan fungerer samarbeidet mellom Stikk-Ut! og kommunene i dag?

- c. Fjell og turområder strekker seg over kommunegrenser, hvordan fungerer samarbeidet interkommunalt?
- d. Hva fungerer mindre godt?

Hvordan opplever du, som ansatt i Friluftsrådet, at interesser i lovverk og retningslinjer fra Regjeringen blir ivaretatt gjennom arbeidet dere gjør/ønsker å gjøre?

Privat sektor

Dere har flere samarbeidspartnere, kan du fortelle om deres rolle i dette, og hva de forskjellige bidrar med?

Hvor avhengig av sponsorer er Stikk-Ut! for å kunne fortsette med videreutvikling og opprettholdelse av tilbudet? (Hvor mye «dekkes» av kommunenes medlemskap og statlig støtte?)

Frivillig sektor

Friluftsrådene sier selv at Stikk UT! er et gigantisk dugnadsprosjekt. Kan du utdype?

Hvordan fungerer samarbeidet med de frivillige etter din erfaring?

- e. Er det noe som fungerer særdeles bra?
- f. Er det noe som fungerer mindre bra?

Samskaping

Har du/Friluftsrådet kjennskap til begrepet?

- g. Hva legger du i det?

VEDLEGG 2: Intervjuguider

Samskaping i dette forskningsprosjektet defineres som «to eller flere aktører samarbeider for å løse en offentlig oppgave eller et samfunnsproblem gjennom en konstruktiv utveksling og bruk av deres forskjellige erfaringer, ressurser, kompetanser og ideer».

- h. Hvordan kan Friluftsrådet legge til rette for samskaping i denne sammenhengen?
- i. Hva er Stikk Ut! sine største utfordringer i å ivareta samskaping?
- j. Hvordan opplever du, som ansatt, samarbeid på tvers av sektorer i denne sammenhengen?

Kan du peke på noe som har endret seg med tanke på samarbeid og samordning siden oppstarten? (Særlig med tanke på lovverk, og interkommunal og samskaping).

Er det noe du ønsker å tilføye til slutt?

VEDLEGG 2: Intervjuguider

Du har deltatt i utviklingen av Stikk UT! i din kommune gjennom din rolle som grunneier. Vi ønsker med dette intervjuet å forstå hvordan du/ dere har opplevd dette samarbeidet.

Kan du kort fortelle om området du eier (størrelse, om ønskelig: stedsnavn, hva området inneholder)?

Hvordan fungerer samarbeidet mellom deg og Stikk-UT! i dag (eventuelt når det gjaldt)?

- a. Kan du fortelle om forløpet?
- b. Er det noen form for skriftlig avtale i denne sammenhengen?

Hvordan opplevde du samarbeidet da Stikk-UT! (eventuelt kommunens Stikk UT!-kontakt) først tok kontakt med deg angående sine prosjekter?

- a. Eventuelt: Tok du kontakt med de?

Føler du at du er fornøyd med Stikk UT!, og den jobben de gjorde/gjør?

- a. Hva er du eventuelt ikke fornøyd med?

Stikk UT! er avhengig av et godt forhold med grunneiere for å ivareta og utvikle turtilbud, og dialog og samarbeid er nødvendig for at dette skal fungere optimalt.

- a. Har du noen tanker om hva som kan gjøres bedre?
- b. Har det vært noen store utfordringer med samarbeidet (mellom deg og Stikk UT!, eller noen andre du kjenner/har hørt om)?
  - i. Hvis ja: Kan du komme med et eksempel?

Grunnforhold

Hvordan har du og din grunn blitt berørt av Stikk-Ut! sin(e) prosjekt(er)?

Hvordan har det vært en inngripen på naturområdet du eier?

Hvordan har det vært en inngripen på bruksområdet ditt?

- a. Eventuelle problemer som har oppstått? (Eksempelvis løse hunder på beitemark, slitasje, lite hensyn og parkering)
- b. Hvis ja: Tok du kontakt med Stikk UT! eller kommunen angående problemet?
Hvordan ble dette håndtert av Stikk Ut!?

Samskaping

VEDLEGG 2: Intervjuguider

I denne oppgaven utforsker jeg sammenhengen mellom dette samarbeidet under begrepet samskaping.

- a. Er dette et begrep du har kjennskap til? I så fall, hvordan forstår du det?

Samskaping i dette forskningsprosjektet forstås som «to eller flere aktører samarbeider for å løse en offentlig oppgave eller et samfunnsproblem gjennom en konstruktiv utveksling og bruk av deres forskjellige erfaringer, ressurser, kompetanser og ideer».

- a. Føler du at dette treffer arbeidet som gjøres?
- b. Hva mener du kan være utfordringer?

Er det noe du ønsker å tilføye til slutt?

VEDLEGG 2: Intervjuguider

Du har deltatt i utviklingen av Stikk UT! i din kommune gjennom frivillig arbeid. Vi ønsker med dette intervjuet å forstå hvordan du/ dere har opplevd dette samarbeidet på tvers av sektorer.

Aller først, kan du beskrive ditt engasjement for frivillig arbeid innen friluftsliv?

Hva er grunnen til at du jobber som frivillig for Stikk-UT!?

- a. Hvilke oppgaver er det du gjør?
- b. Hvor lenge har du jobbet som frivillig for Stikk UT!?
  - i. Hvor mange timer vil du si du jobber med Stikk UT!-relaterte prosjekter i løpet av en uke, eventuelt måned?
- c. Oppsøkte du Stikk UT!, eller ble du spurt om du kunne bidra gjennom kjente?
- d. Hva føler du at du får igjen for å bidra i Stikk UT!?

Er du engasjert i en frivillig organisasjon?

- e. Hvis ja:
- f. Hvilken?
- g. Hvor lenge?
- h. Hvorfor akkurat denne?

Hvordan fungerer samarbeidet mellom deg som frivillig (evt organisasjonen) og Stikk-UT! i dag?

- i. Er det noen utfordringer med samarbeidet, og kan du gi noen eksempler?
- j. Hva fungerer godt, og kan du gi noen eksempler?
- k. Det stilles stadig høyere krav til samarbeid på tvers av sektorer, jf. lovverk og stortingsmeldinger, innen folkehelsearbeid. Føler du dette er i fokus i det daglige?

Stikk UT! sier selv at de er helt avhengig av frivillig arbeid for å følge opp alle lokale prosesser. Er du enig i dette?

- l. Kan du komme med noen eksempler på prosesser som ikke hadde latt seg gjøre uten frivillige?
- m. Hvordan er dialogen mellom deg som frivillig, og de ansatte som jobber med Stikk UT!?
- n. Føler du deg hørt om du skulle komme med en bekymring eller generell henvendelse?

Samskaping

I dette prosjektet undersøker jeg begrepet samskaping i sammenheng med utvikling og ivaretagelse av konseptet Stikk UT!.

- o. Er dette et begrep du har kjennskap til? Hvis ja: Hvordan vil du definere det?

VEDLEGG 2: Intervjuguider

Samskaping i dette forskningsprosjektet forstås som «to eller flere aktører samarbeider for å løse en offentlig oppgave eller et samfunnsproblem gjennom en konstruktiv utveksling og bruk av deres forskjellige erfaringer, ressurser, kompetanser og ideer».

- p. Føler du at dette treffer arbeidet som gjøres?
- q. Hva mener du kan være utfordringer?

Er det noe du ønsker å tilføye til slutt?

VEDLEGG 2: Intervjuguider

Du har deltatt i utviklingen av Stikk UT! i din kommune. Vi ønsker med dette intervjuet å forstå hvordan du/ dere har opplevd dette samarbeidet på tvers av sektorer.

Når ble kommunen medlem i Friluftsrådet i Nordmøre og Romsdal?

Var du ansatt i kommunen da den ble medlem, eller kom du inn i bildet i ettertid?

Hvilke fordeler fører medlemskap med seg for kommunen og befolkningen?

Hva kan eventuelt være ulemper med medlemskap?

Hvilke forventninger har kommunen til medlemskapet?

Hva er dine tanker om medlemskap i Friluftsrådet?

Stikk UT!

Kan du fortelle om din rolle i samarbeidet med drift/utvikling av Stikk UT!?

Hvordan fungerer samarbeidet mellom kommunen og friluftsrådet (mer spesifikt de ansatte som drifter Stikk UT!) i dag, og kan du komme med et eksempel på det?

Hvordan opplever du, som ansatt, samarbeid på tvers av sektorer i denne sammenhengen, og kan du gi noen eksempler?

Hva vil du si er de største utfordringene med samarbeidet fra kommunens side?

Hvordan stiller du deg til kommunens tilrettelegging for utøvelse av friluftsliv generelt?

Kan du fortelle om hvor stor/liten rolle Stikk UT! har innenfor dette arbeidet?

Samskaping

Har du/kommunen kjennskap til begrepet? Hva legger du i det?

Samskaping i dette forskningsprosjektet defineres som «to eller flere aktører samarbeider for å løse en offentlig oppgave eller et samfunnsproblem gjennom en konstruktiv utveksling og bruk av deres forskjellige erfaringer, ressurser, kompetanser og ideer».

Hvordan kan kommunen legge til rette for samskaping i denne sammenhengen?

Hva kan være hindringer for samskaping?

Noe du ønsker å tilføye til slutt?

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway